

FOINIČANKY.

ÚVOD.

Drama Foiničanky má podkladem známou pověst, zpracovanou již předtím Aischylem v tragedii „Sedm proti Thébám“, totiž spor synů Oidipových Eteoklea a Polyneika, válku mezi Argem a Thébami a smrt obou bratří. Název tragedie Euripidovy pochází od sboru, jež tvoří dívky foinické. Uvedení žen foinický na scénu, jejíž děj odehrává se v Thébách, bylo dosti podivné a překvapující; proto sbor sám vysvětluje v parodu příčinu, která jej přivedla do Théb. Jsou to dívky vybrané z panen foinických a poslané do Delf jakožto dar bohu Apollonovi, aby byly služebnicemi v jeho chrámě. Byly poslány na poděkování za vítězství Foiničanů nad nepřáteli a na cestě do Delf zastavily se ve spráteném městě Thébách, kde překvapil je příchod vojska argejského, jež oblehší město, další cestu jim překazilo.

Děj dramatu jest tento: Polyneikés, byv zbaven vlády a vypuzen bratrem svým Eteokleem a odešel do Argu, přichází nyní s vojskem argejským, aby mocí zjednal průchod svému právu. Vojsko argejské rozložilo se po rovině kolem Théb. Taková jest situace před prologem, v němž vystupuje Iokasté, matka obou synů, a vykládá známou báji o Oidipovi, jak se stal vladařem v Thébách a jejím naželem a jak, dovědév se, že zabil svého otce Laia a matku pojal za manželku, zbavil se zraku; když pak synové dospěli, uzavřeli jej, začož otec je proklel. Dále vykládá Iokasté, jak se bratří rozdělili o vládu, potom znesvářili a že Polyneikés teď přichází dobýt si svého podílu na vládě. Konečně prosí Dia, aby se děti její smířily.

Když odešla Iokasté, vystupuje starý vychovatel s Antigonou na vyhlídku paláce královského a ukazuje Antigoně jednotlivé vůdce vojska argejského. Potom přichází sbor, vykládá svoje poslání a pronášeje přání, aby se odtud šťastně dostal do Delf. Vystoupí Polyneikés, jenž povolán sem byl matkou svou, aby se domluvil a usmířil s bratrem Eteokleem. Sbor vyvolá z domu Iokastu, jež těší se z přítomnosti svého syna a dotazuje se po jeho osudech. Polyneikés jí vše vypravuje a zmiňuje se také o svém sňatku s dcerou Adrastovou a vysvětluje tažení své proti Thébám bezprávím, jež se mu stalo. Když pak přijde Eteoklés, Iokasté snaží se oba usmířiti moudrými slovy mateřskými, avšak nadarmo, neústupnost Eteokleova, jenž se nechce s bratrem o vládu sdíleti, smír zmaří.

Ve zpěvu na to následujícím vykládá sbor známou báji o draku thébském a o Kadmoci a vyzývá bohyně ochránkyně Théb, aby zemi thébskou přišly nyní chránit. Ve výstupu následujícím radí se Eteoklés s Kreontem, co počítí na obranu města; konečně shodnou se, že nutno postaviti sbory s vůdcem ke každé ze sedmi brana očekávati útok nepřátelský. Třeba též otázati se věstce Teiresie, co praví o výsledku boje znamená věštebná.

Sbor potom opěvává Area, boha války, a lituje osudu rodu Oidipova i města Théb, jež byvši lyrou založeno má býti zbraní zničeno.

Přichází slepý Teiresias, veden jsa svou dcerou, a na otázku Kreontovu, co činiti k záchraně města, odpovídá, že nutno, aby byl obětován syn Kreontův Menoikeus. Kreon se tomu vzpírá a radí synovi, aby utekl ze země než se výrok Teiresiův rozhlásí. Menoikeus zdánlivě souhlasí a žádá otce, aby mu opatřil peníze na cestu, že sám zatím půjde se rozloučit s Iokastou. Když Kreon odešel, prozrazuje Menoikeus sboru svůj úmysl obětovati se za vlast a odchází, aby se usmrtil.

Sbor ve své písni líčí strašné působení Sfingy, osvobození Théb Oidipem, jeho nešťastný osud a žasne nad činem Menoikeovým.

Přichází posel a vyvolav z domu Iokastu, oznamuje jí, že město útoku nepřátelskému všude odolalo, když předtím zabil se, aby zachránil vlast, syn Kreontův Menoikeus. Vylíživ jednotlivé scény bitevní, připomíná konečně, že synové Oidipovi rozhodli se vyrovnati svůj spor soubojem, vyzývá Iokastu, aby pospíšila na bojiště a tomu zabránila. Nato Iokasté s Antigonou odejde na bojiště.

Ve stasimu čtvrtém předvádí sbor diváku na mysl souboj, jenž se právě před městem koná a co nejdříve přivodí rozhodnutí. Zatím přichází Kreon a oznamuje smrt svého syna; sbor pak podává mu zprávu o odchodu Iokastině a o souboji synů Oidipových. Posel právě přicházející pak zvěstuje, že oba v souboji padli a také Iokasté v zármutku nad tím že se usmrtila. Líčí pak zevrubně souboj i smrt Iokastinu. Poněvadž souboj skončil nerozhodně, došlo potom ke slovní při mezi oběma vojsky a vojsko thébské udeřilo na Argejské a porazilo je na hlavu.

Mrtvoly zabitých bratří a jejich matky jsou přinášeny na jeviště; je doprovází lkajív Antigoné. Jejím nářkem přiváben jest z domu Oidipus, jemuž Antigoné oznamuje, co se stalo. Kreon pak oznamuje Oidipovi, že Eteoklés jemu – Kreontovi – vládu odevzdal a že Oidipus musí hned zemi thébskou opustiti, jsa jejím neštěstím. Oidipus se tomu vzpírá, nařkaje na své neštěstí. Kreon rozkaz znovu opakuje a přidává k němu zákaz pochovati Polyneika, ježto jest zrádcem vlasti. Tomu odporuje Antigoné a vyhrožuje, že se neprovdá za Haimona, jak bylo ustanoveno, a nabízí se pak otci za průvodkyni do vyhnanství. Nato oba, nařkajíce nad svým osudem, odcházejí; za nimi pak sbor.

S k l a d b a d r a m a t u.

Vidíme, že Euripidés zahrnul do svého dramatu celou řadu událostí; kromě výpravy sedmi vůdců argejských proti Thébám a smrti obou synů Oidipových jest tu také smrt Iokastina, oběť Menoikeova a odchod Oidipův do ciziny (a to i s naznačením smrti Oidipovy v Kolónu u Athén), dále odhodlání Antigonino pohřbítí

bratra Polyneika, a mimo to episodicky vložen do dramatu nejen celý život Oidipův od narození až po vyhnanství, nýbrž i báje o otci jeho Laiovi a celá báje o založení Théb. Jest to látka tak obsáhlá, že Aischylos z ní sestavil celou trilogii (Laios, Oidipus, Sedm proti Thébám) a z dramát Sofokleových na ní se zakládají Oidipus král, Antigona a Oidipus na Kolóně. Kromě toho přimísil Euripidés k této řecké látce živel cizokrajný – sbor Foiničanek, jenž nemohl býti s dějem spojen jinak než způsobem úplně vnějším a tedy málo uměleckým: spojení sboru s dějem zprostředkuje náhoda.

Aby mohl nahromaditi konečné efekty – smrt obou bratří, smrt Iokastinu, odchod Oidipův a Antigonin do vyhnanství – musil Euripidés dochovanou báji přetvořiti. U Aischyla a Sofoklea při výpravě sedmi proti Thébám není ani Oidipus ani Iokasté již na živu; neboť Iokasté si vzala život hned po objevení strašného tajemství Oidipova, a Oidipus zemřel nedlouho potom ve vyhnanství. Euripidés změnil báji tak, že Oidipus po objevení nezákonného sňatku se sice oslepil, ale zůstal v Thébách a byl živ ještě když synové dospěli, Iokasté pak vůbec na prozrazení svého sňatku nijak nereagovala a byla živa rovněž až do tažení Argejských proti Thébám. Aby pak mohl býti vládcem Théb Eteoklés, musil Euripidés doplniti báji tak, že oba synové otce svého zavrou a od světa odloučí, prý aby odstranili podnět k řečem o činu otcově. S tím pak souvisí prokletí obou synů Oidipem, jehož Euripidés dobře užil k sesílení tragičnosti: kletba otcova splní se právě jejich soubojem. Na této kletbě zakládá se také rozhodnutí obou bratří, že budou vlásti střídavě, aby se splnění kletby vyhnuli. Tato verše báje není však výmyslem Euripidovým, nýbrž vyskytuje se již u Hellanika a v Prosebnících Aischylových. Euripidés využíval také obětovné smrti Menaikeovy – o které činí Sofoklés ve své Antigoně pouze zmínku – jako působivého kontrastu k sobeckému jednání synů Oidipových. Obě scény – rozmluva obou bratří a odhodlání Menoikeovo obětovati se za vlast – vynikající také mistrnou kresbou povah, a Polyneikés dle intence básníkovy jeví se diváku ve světle příznivém, takže sympatie Antigonina jemu věnovaná jest odůvodněna.

Co se týče zpracování této látky a uvedení v jednotu dějovou, nepodařilo se básníkovi vytvořiti z ní bezvadný jednolitý celek umělecký. Euripidés cítil dobře neorganičnost dlouhého líčení Aischylova sedmi vůdců argejských, proto vložil, napodobuje Homérovu teichoskopii, scénu vychovatelovu mezi prolog a příchod sboru, kdy ještě žádný děj se neodehrává a neorganičnost scény této se tak nepociťuje jako uprostřed dramatu. Než i přes to zůstává tato teichoskopie vložkou vnější a pro vývoj děje bezvýznamnou, třebaže scénicky jest působivá.

Ostatní děj má dobrou vnitřní jednotu. Schůzka obou bratří jest dobře motivována vyzváním matčiny a zjednaným příměřím. Jednání je bezvýsledné pro neústupnost Eteokleovu přes všecku výmluvnost Iokastinu, nezbyvá tedy než boj. Proto umlouvá se Eteoklés s Kreontem o hájení města. Boj rozdělil básník na tři oddíly: na všeobecný útok na město, na souboj bratří a konečně na bitvu před městem. Všeobecný útok zůstal bezvýsledným, proto odhodlají se bratří k souboji a poněvadž ani ten nepřivodil rozhodnutí, musí nastati boj třetí, v němž jsou Argejští poraženi. Aby byli poraženi, musil se obětovati Menoikeus; proto motiv tento vložen hned před všeobecný útok, jenž též musí skončiti dobře pro Thébany. Smrt Iokastina jest přirozeným důsledkem souboje. I vyhnaní Oidipa jest motivováno: Oidipus jest příčinou pohromy obce; proto třeba jej odstraniti. Aby pak motivoval básník i odchod Antigonin, musí sňatek s Haimonen neuznávat za překážku, a proto Antigona se sňatku tohoto jakožto nežádoucího zřká. Děj tedy vyplývá z děje přirozeně a části pojí se dohromady v celek organický; v průběhu děje jest jednota úplná.

Avšak přes tuto vnitřní jednotu jsou v dochovaném textě některé nesrovnalosti, zvláště na jeho konci, jenž celý (od vv. 1584 násl.) trpí mnohomluvností v partiích dialogických i zpěvních. Zdá se, že tato část má četné pozdější přídatky, které v původní básni nebyly. Jak se praví ve vv. 1657 - 59 a 1745 - 6, jest Antigoně odhodlána bratra pohřbíti i kdyby za to měla smrti pykati; a přece (vv. 1665 násl.) smlouvá se s Kreontem, aby směla bratra aspoň omýti nebo políbíti a na konec odchází s otcem do vyhnanství nevykonavši pohřbu bratrova. Jiná nesrovnalost jest ve v. 1747 násl., kde vyzývá Oidipus Antigonu, aby se odebrala ke svým vrstevnicím a k oltářům bohů; jsou to verše s předchozími, v nichž Antigoně praví, že bratra pochová, úplně nesouvislé. Lyrická část na konci, zvláště nářek Oidipův, jest příliš rozvláčná a sentimentálně prázdná, dojem tragičnosti spíše seslabující a rušící než aby jej stupňovala. Nejlépe by bylo bývalo zakončiti veršem 1709. Na mnohých místech této konečné partie jest také smysl nejasný (v. 1587 n., 1611), jinde výraz neobratný (1612-14, 1628 a 1665), některé verše jsou zbytečné (1602, 1621), jiné mdlé a nelogické (1582-3).

Foiničanky Euripidovy byly však již ve starověku chváleny ne tak pro celkovou kompozici, jako spíše pro jednotlivé vynikající scény a krásná místa s všeobecnými sentencemi. Svobody a vlasti milovným Řekům líbilo se jistě místo v. 358-60 a 388 násl., jež jest apotheosou lásky k vlasti a k svobodě; podobná místa jsou vv. 190 násl., 366 násl., 406 n., 995 n. a j. Krásné a líbezné jsou také některé písně sboru. Nejvýznamnější však vlastností tohoto dramatu jest stupňovaná a vyvrcholená t r a g i c h o t a; umírají zde čtyři osoby a dvě odcházejí do vyhnanství. Dal-li Aristotelés Euripidovi název τραγικώτατος, učinil tak jistě vzhledem k tomuto dramatu, nad něž není tragičtějšího. V celé řadě veršů pak jsou obsaženy všeobecné sentence vynikajícího obsahu všelidského, takže i po této stránce (διόνοια) vyniká drama toto nad ostatní; kus tento vůbec čítán k nejlepším dramatům Euripidovým.

Tragedie vyniká však také znamenitou charakteristikou osob. Výborně jsou předvedeny vlastnosti povahy Polyneikovy: láska k vlasti a matce, avšak touha po vládě a po penězích; u Eteoklea vystupuje úplně plasticky surovost povahy a bezohledná vládychtivost; výborně vystižena u Iokasty mateřská láska a moudrost životní zkušeností nabytá; dobře vyznačena sobeckost otcovské lásky a tvrdost povahy u Kreonta, rovněž tak dobře vyznačena nadšená a obětovná mladická zanícenost u syna jeho Menoikea. I Oidipus a Antigona jsou dobře a výrazně vykresleni: u této něžná láska sesterská a dceřina, naproti brutální moci ovšem slabá; u onoho hrdost při veškeré tíze hromadného neštěstí, jež ovšem Oidipa musí zlomiti, aby bylo dosaženo dojmu tragického. Všude jest patrna vláda a vyvýšenost nejvyšších zásad mravních a náboženských, jež starým Řekům byly svaty, a neotřesná víra ve věštbu a nezvratitelnost Osudu, takže i po této stránce drama toto zapadá přesně do rámce antické tragédie.

D o b a s l o ž e n í a s c é n i c k á ú p r a v a F o i n i č a n e k .

O době složení a prvního provozování Foiničanek nemáme přesných zpráv; dobu tu lze určit jen přibližně z dohadu. Ve scholiu k Aristofanovým Žabám 53 praví se, že krásné kusy Hysipylé, Foiničanky a Antiopé byly provozovány nedlouho před smrtí Euripidovou, Androméda pak 8 roků před ní. Z toho vyplývá, že Foiničanky spadají do let 412 – 405. Poslední dva roky však ztrávil Euripidés v Makedonii (407 a 406), zúží se tedy odba ona na léta 411 – 408. Z poznámky scholiastovy pak, proč prý není jmenován některý kus bližší, vyplývá větší pravděpodobnost pro léta 411 – 410 než pro 409 – 408. Někteří vztahující místo o vyhnanství Polyneikově na Alkibaida, jenž se vrátil r. 410, kladou první provozování Foiničanek do tohoto roku.

Děj odehrává se před královským palácem thébským, jenž na jedné straně má rovnou střechu vyhlídkovou. Před palácem jest oltář boha Apollóna. Iokasté oblečena jest v černý šat a vystupujíc z domu opírá se o hůl, kterou později odloží. Antigoné má šat barvy šafránové a závoj. Polyneikés a Eteoklés jsou oděni ve válečnou zbroj.

Co se týče vnější podoby, v níž nám drama Euripidovo dochováno, třeba poznamenati, že snad žádné drama Euripidovo nepozbylo postupným opisováním tolik ze své původní podoby jako Foiničanky. Je tu celá řada nepochybných přídavek pozdějších, čímž vysvětluje se také mimořádná rozsáhlost tohoto dramatu; jiná místa jsou pochybná. Rovněž čtení je leckde silně porušeno, takže kritika textová má zde širé pole působnosti.

Překlad pořizen dle vyd. Weckleinova z r. 1894, úchyly učiněny jen na několika místech.

O S O B Y D R A M A T U :

Iokasté, choť Oidipova, královna thébská.

Vychovatel Antigony, dcery Iokastiny.

Antigoné.

Sbor žen foinických.

Polyneikés,

synové Oidipovy a Iokastini.

Eteoklés,

Kreon, bratr Iokastin, vladař thébský.

Teiresias, slepý věštec.

Manto, jeho dcera (němá osoba).

Menoikeus, syn Kreontův.

Posel.

Jiný posel.

Oidipus, bývalý král thébský.

Sluhové a průvodčí Eteokleovi a Kreontovi.

Úlohy byly mezi tři herce řecké rozděleny asi takto:

první herec hrál Iokastu, Teiresiu, Oidipa;

druhý herec hrál Polyneika, Antigonu, Kreonta;

třetí herec hrál Eteoklea, Vychovatele, Menoikea, posla;

nebo hrál 1. herec: Iokastu, Teiresiu, druhého posla, Oidipa;

2. herec: Antigonu, Eteoklea, Menoikea;

3. herec: Vychovatele, Polyneika, Kreonta, 1. posla.

PROLOG.

I o k a s t é.

Ó Helie, jenž jezdíš nebes hvězdami
a stoje na svém voze zlatem spájeném,
své slunce v kruhu vozíš koni rychlými,
jak nešťastný to Théban seslal's paprsek
dne toho, když sem Kadmos přišel do země, 5
svou přímořskou vlast Foinikii opustiv.
Ten Harmonii pojav, dceru Kypřanky,
s ní Polydora zplodil, z něho Labdakos
pak vzešel prý, a jeho synem Laios byl.
A mě lid Menoikea dcerou jmenuje, 10
a Kreon jest mým bratrem z matky jedině.
A Iokasté jméno mé, jež otec dal
mi; Laios byl můj choť, když dlouho lože mé
však zůstávalo v domě jeho bez dětí,
tu šel se Foiba otázat a vyprostit 15
si pro dům požehnání mužských potomků.
Ten pravil však: „Ó lepokonních vládče Théb,
tu brázdu neosévej bohům navzdory;
neb zplodíš-li ty syna, tebe zabije,
a v krvi brodití se bude všecken dům.“ 20
On vášní stržen však a vínem opiv se,
nám syna zplodil, a když zplodil jej, tu hned
již chyby své a věštby božské vědom jsa,
dal dítě pastýřům, by v nivu Héřinu
a do skal kythaironských odložili je, 25
[dav železnými bodci nohy prorazit,
a odtud Řecko nazvalo jej Oidipem.]
Však vzavše dítě Polybovi pastýři,
je domů odnesou a vloží do rukou
své paní. Ta pak hned tento plod mých bolestí 30
si k prsům dala, muži řkouc, že zrodila.
A rusou bradou dospíváje v mužný věk
můj syn, a poznav to neb někým poučen,
chtě na rodiče zeptati se, na cestu
se vydal k domu Foibovu, a také můj 35
muž Laios, zdali odložený zemřel syn,
chtě zvědět. Tak stejnou nohou vkročili
tam oba muži na rozcestí fokidské.
I vyzve syna mého Laiův vozataj:
„Ó cizinče, ty vládcům s cesty vyhni se!“ 40
Ten dál však kráčel v hrdosti své neslyše,
až koně paty zranili mu kopyty.
A tu – neb nač bych o vedlejším mluvila? –
syn otce zabije a povoz jeho vzav,
dá Polybovi pěstounu. Když město Sfinx 45
pak sužovala pleněním, a nežil choť,
tu Kreon bratr vyhlásit dá sňatek můj,
že ten, kdo chytré dívky pozná hádanku,
mou ruku dostane. A náhodou tu syn
můj Oidipus zpěv Sfinxy nějak pochopiv, 50
[jest této země ustanoven vladařem]
i žezlo této země vezme odměnou.
A za choť pojme matku, chudák, nevěda
to, ani matka, že jest ženou synovou.
I zrodila jsem synu svému syny dva, 55
To Eteokla, Polyneika silného,
a dcery dvě: tu nazval otec Isménou,

a onu Antigonu, dříve zrozenou.

Že sňatek jeho pak jest s matkou manželstvím,
když seznal Oidipus, všech strastí trpitel, 60
tu na svých očích spáchal vraždu strašlivou
a zlatou sponkou zřítelnice zkrvavil.

Když stínem pokryla se brada synů mých,
tu skryli otce závorou, by v nepaměť
ten vešel čin, jež těžko bylo omluvit. 65
Tak žije v domě teď, a trpě osudem,
své syny kletbou bohaprázdnou proklíná,
by dům si rozdělili břitkou ocelí.

A oba pojal strach, že kletbu bohové
by splnit mohli, když by spolu bydleli, 70
i smluvivše se rozhodli, by mladší dřív
svou zemi, Polyneikés, volně opustil,
a Eteoklés zůstana by žezlo měl,
co rok se střídaje. Však ten, když kormidlo
své vlády držel, nechtěl trůnu vzdát se 75
a Polyneika psancem vyhnal ze země.

Ten přišel do Argu a zetěm Adrasta
se stav, voj četný vede, sebrav Argejské.
A k samým sedmibranným hradbám přitáhnuv,
svou žádá vládu otcovskou a země část. 80
Chtíc srovnat spor, já vymohla, by přišel syn
se smluvit se synem, než zbraně dotknou se.
Že přijde, oznámil nám posel vyslaný.

Ó Die, jenžto sídlíš v jasných výšinách,
ty zachraň nás a dej, by děti shodly se! 85
Vždyť, ježto moudrý jsi, ty nesmíš dovolit,
by člověk týž jen stále trval v neštěstí.

(Odejde do domu.)

V y c h o v a t e l.*

Ó Antigono, jasné domu poupátko,
když matka tobě dovolila opustit 90
sín dívčí, na nejvyšší patro vystoupit
a na tvé prosby shlédnout vojsko argejské
nuž počkej, až já cestu dříve prohlédnu,
zda není vidět na ní koho z občanů,
jenž způsobil by hanu, mně sic, otroku,
ne zlou, ale tobě, kněžno. – Všecko povím ti, 95
co spatřil jsem a u Argejských doslechl,
když tam jsem přišel bratru tvému nesa vzkaz,
tu odtud tam a sem zas zpátky od něho. –
Než nikdo neblíží se k domu z občanů:
nuž vystup po těch starých schodech cedrových 100
a na rovinu hled' a k toku Isménu
a k zřídlu Dirky, co je vojska nepřátel!

A n t i g o n é.

Ruce mé mladé svou podej mi stařeckou,

* Vychovatel se objeví sám na střeše paláce a mluví nejprve směrem do domu, poněvadž Antigoné vystoupí na střechu až po verši 106.

	pomoz mi nadlehčit nohu mou na schodech.	105
Vych.	Tu je! Jí chop se, panno! Přišla's právě včas; teď právě vojsko pelasgické hýbe se a rozděluje v jednotlivé zástupy.	
Ant.	Ó Hekato! Přemocná dcero Latóny, všecka jen pláň kovovým leskem hrá!	
Vych.	Však nepřišel sem Polyneikés jenom tak; on s koňstva spoustou, s hrůzou vojska přihřměl sem.	
Ant.	Dobře jsou městských bran závory kovové vklíženy do zdiva, které kdys z kamene vystavěl Amfión.	115
Vych.	Buď klidna! Město uvnitř zcela bezpečno. Než pohleď, kterého chceš nejdřív poznati?	
Ant.	Kdo je ten s bílým tím chocholem v popředí vojska co prochází, kovovou na paži pavézu lehounce nadzvádá?	120
Vych.	To setník, paní. Ant. Kdo a odkud pochází? a pověz také, starče, jak se jmenuje?	
Ant.	Ten rodem zve se Mykéňan a sídlí blíž vod Lernejských, to kníže Hippomedón jest. Aj, a jak hrdý jest! strašný jak na pohled, podoben gigantu, zrozenci Gajinu, Steropés jak se maluje někdy, nejsa podoben rozencům smrtelným. –	125
	Zda toho zříš, co Dirčín pramen předchází? Jiný, zcela to jiný je zbraně druh. Kdo jest ten muž? Vych. To Tydeus, syn jest Oineův, a na prsou jest oděn zbrojí aitolskou.	130
Ant.	Tot' tedy manžel jest ženy, ó stařečku, jejíž si sestru za choť vzal Polyneikes náš?	135
Vych.	Jak v cizí výzbroji jest polobarbarem! Jsou, dcero, štítonoši všichni Aitolští, a dřevce ze všech nejjistěji metají.	140
Ant.	A z čeho to tak, starče, přesně poznáváš?	
Vych.	Já znaky štítů poznal, tenkrát spatřiv je, [když tam jsem přišel, bratru nesa příměří] a na ně patře, ozbrojence poznávám	
Ant.	Kdo ten, jenž kráčí kolem hrobky Zethovy, jinoch kadeří bujných a očima strašlivý na pohled? Snad setník, ježto v patách za ním kráčí voj v úplné výzbroji?	145
Vych.	Tot' Parthenopaios, Atalantin zrozenec.	150
Ant.	Přece však kéž by jej zhubila střelami Artemis po horách s matkou na lovu pobíhající; přišel' on vyvrátiv město mé.	
Vych.	Tak staň se, dcero; ti však právem přišli sem, a bojím se, že bohové ot uznají.	155
Ant.	Kde však je bratr můj, jako já zrozený k trudnému osudu? Ó rci, kde Polyneikés, starče rozmilý!	
Vych.	To onen tam, jenž poblíž hrobu sedmi dcer jsa Niobiných, stojí vedle Adrasta.	160
	Nu vidíš? Ant. Vidím, však ne jasně, ale zřím jen obraz postavy a nastíněnou hrud'.	

- Kdybych proběhnout mohla tak dráhu, již mrak
koná perutý po nebi tam v tu dál,
ku bratru rodnému, v náručí obejmout 165
šiji tu drahou – po dlouhém čase zas –
bídného psance! Jak
v té zbroji zlaté, starče, ze všech vyniká,
ranní jak červánky blesky z ní metaje!
- Vych. On přijde sem, že dosyta se potěšíš,
jsa chráněn příměřím. Ant. A kdopak tento jest, 170
jež stoje řídí povoz s bílým spřežením?
- Vych. To Amfiaraos, paní má; a spolu s ním
jdou žertvy krve lačnou zemi napojit.
- Ant. Rozenko Latóny, s pásem se lesknoucím,
bohyně Měsíce, zlatého kruhu zář,
s jakou to rozvahou, klidně jak ostnem svým
řídí svá hřbata, na záda klada jej! –
Kde ten, jenž hrozné městu činí vyhrůžky,
kde Kapaneus? Vych. To ten, jenž hlídá příchody
zdí městských, shora dolů hradby měře si.
- Ant. Ó
Pomsto a Diovi hromové hučící,
planoucích záblesků zářivý zásvite,
jenžto krotíváš chvástavost přílišně nadutou:
toť ten jest, jenžto chvástá se, 185
že dá ženy Théb, otroctví těžké jho
vlože jim na šíje, dopraviti
do Mykén, tam kde zdroj Amymoniných vod
trojzubcem otevřel Poseiodn!
- Nikdy kéž, nikdy, ó mocná Diova 190
zrozenko se zlatým vlasem, ať šiji
neskloním pode jho otrocké!
- Vych. Ó dcero, se střechy teď sestup do domu
a zůstaň ve své komnatě, když touhu svou
jsi ukojila po tom, co jsi chtěla zít. 195
Sbor totiž cizích žen, jenž přišel do města,
sem kráčí přímo k vladařskému paláci.
Vždyť pomluvy je chtivo ženské pohlaví
a k řečem najde-li dost malou příčinu,
již další přidá ze svého; a rozkoší 200
je ženám, mohou-li zle mluvit o druhých.
(Oba odejdou.)
- S b o r.
- Strofa.** Od moře tyrského vyšla jsem,
oběť Foibova vítězná,
z dálné foinické výspy,
jdou sloužit v Loxiův chrám, 205
pod sněžným Parnassu vrcholem,
kde si přibytěk zvolil,
přes moře Ionské přepluvši
s lodí jedlovou, po pláních
neplodných, kolem sicilských niv 210
rozlitých; Zefyros vánkem svým
po nich harcoval, do plachet
duje líbezným svistem.
- Anti-
strofa.** Byvši vybrána z obce své 215
za dar vítězný Foibovi,
přišla jsem v Kadmovu zemi,
a byvši poslána sem
k hradbám Laiovým, spřízněným
s rodem Agénorovců

- slavných. Jako dar ze zlata
 Foibovi k službě určena jsem;
 ještě Kastalské zřídlo jen
 čeká, bohaté aby mé
 dívčí kadeře zkropilo
 vodou k Foibově službě. 225
- Epodos.** Skálo ohnivá, sršící
 září ze dvou svých vrcholů,
 svrchu Bakchových výšin,
 révo, která v jediném dni
 roníš s mnohými zrny 230
 hrozen rostíc jej ze sněti své,
 doupě drakovo posvátné,
 bohů čihadla pohorská,
 svatý vrchu, jež kryje sněh,
 ke cti bohyně panenské 235
 kéž vedu rej bez bázně pak
 kolem Foibovy rokliny,
 vyjdouc z Dirčina města.
- Strofa 2.** Nyní však mi přede zdmi
 lýtý Arés přitrhnuv, 240
 nítí požár krvavý –
 bůh jej odvrát' od města!
 společnáť strast přátelům;
 společně též neštěstí 245
 země sedmivěžaté
 ponese vlast Foinická.
 Stejný krve, stejný dětí
 původ rodu Ió rohaté. Též
 strasti jejich sdílím já.
- Anti-Str.2.** Kolem města štítů mrak 250
 hustý šlehá plameny,
 známka bitvy krvavé,
 kterou Arés rozhodne,
 Oidipovým synům trest,
 Lític nesa útrapy. 255
 Argos starých Pelasgů,
 síly tvé já bojím se,
 vůle bohů; právemť syn
 se zbraní se žene v zápas tento,
 svůj chtě získat znovu trůn. 260
 (Ustoupí stranou.)
- P o l y n e i k é s (s vytaseným mečem, rozhlížeje se).
 Mě tedy propustily strážců závory,
 že bez nesnází dovnitř hradeb vešel jsem.
 Však bojím se, že chytivše mě do sítě,
 tak snadno nepustí mě bez krvavých ran.
 A proto třeba zrakem všude pátrati, 265
 hned sem, hned tam, zda někde není nástraha.
 A v ozbrojené ruce drže tento meč,
 sám sobě dodám srdnatosti bezpečné.
 Oho! Kdo to? Či bojím se jen šramotu?
 Nu ovšem; odvážným se všecko hrozným zdá, 270
 když na nepřátele půdu vkročí nohou svou.
 Však matce věřím já a přece nevěřím,
 Jež pod příměřím přiměla mě k cestě sem.
 Však pomoc blízko jest;: vždyť poblíž obětní 275
 jsou oltáře a prázdný nejsou příbytky;
 nuž tedy meč svůj v pochvu tmavou zastrčím
 a těchto před domem se zeptám, kdo as jsou.

- (Ke sboru.) Vy řekněte mi, z které země, cizinky, sem přicházíte ku příbytkům hellénským?
- Sbor. Má vlast jest Foinikie, jež mě živila, 280
A z Agénorova rodu děti poslaly
mě sem, svůj dar to za vítězství Foibovi.
Když chtěl mě Oidipův syn jasný odeslat
dál k svatým krbům Loxiovy věštrny,
tu proti městu Argejané přitrhli. 285
A teď pověz ty, kdo jsa jsem přicházíš?
k nám dovnitř thébské sedmibranné pevnosti?
- Pol. Mě otec zplodil Oidipus, syn Laïův,
a Menoikeovna Iokasté jest matkou mou,
a Polyneikem jmenuje mě thébský lid. 290
- Sbor. Ó přibuzenstvo dětí Agénorových,
mých vládců, od nichž jsem sem poslána!
Padám k tvým kolenům, pane můj knížeččí,
zvyk v úctě majíc vlasti svojí.
Po čase přišel jsi do země otcovské! 295
(Volá do paláce.)
Ha hej! Ha hej!
Kněžno, pojď z domu ven, otevři křídla vrat!
Matko, zda slyšíš mě, rodičko toho zde?
Neváhej projít ven, komnatou klenutou,
milého syna spěj obejmout v náruč svou!
I o k a s t é (vyjde z paláce.)
- Foinické volání
slyšíc já, cizinky, o holi stařecké
vleku nohy svoje krokem třesavým.
Ó synu můj!
Čas dlouhý, dní už uplynulo bez počtu, 305
co nezřela jsem oko tvé!
Nuž obejmi hrud' matčinu
a podej líce k polibku
a kadeřemi vlasů svých
černavě zbarvených zahal šjíji mou.
Ó ach! Když tak jsi objevil
se mimo nadání tu v loktech matčinyých,
co říci mám? Jak všecku
svou radostnost mnohotvárnou
rukama a řečí svou
i semo tamo tancem 315
hopkujíc, rozkoš svou dávných dob měla bych
prožítí? Ó dítě mé,
z otcova domu pryč odešel's vyhnanec,
vypuzen v cizí kraj bratrovým příkořím,
žádán však přáteli, 320
žádán též obcí svou.
Proto jsem vlasy své ustříhla šedivé,
spustivší kšticí svou v zármutku plném slz,
bez šatu bílého, milené dítě mé,
do těchto cárů, hle! škaredě černavých 325
prolévám slzy tvé!
A v domě starý otec očí zbavený,
steskem se plným slz sžíraje po synů
dvojici sourodé,
jež ze svého domova odešla pryč, 330
již skočil po meči
by vlastní rukou skolil se,
a na trámě se věšet chtěl,
běduje, kletby zlé na syny svolával;

- za stálých výkřiků bolestných nářků svých
v temnu se ukrývá.
A ty prý též sňatkem, synu můj,
jsa spoután, slastí manželských tam požíváš,
v tom cizím domě, cizinku
pak pojal jsi prý za ženu; 340
toť hrozná věc jest matce tvé
i dědu tvému Lajovi;
to zjednal's sňatek nešťastný.
Jáť jsem ti pochodeň zažehnout nemohla,
blažené matce jak 345
sluší se při svatbě
ani ti Isménos koupelí nebyl svou
při sňatku účasten; v ulicích města Théb
mlčení vládlo též při vstupu choti tvé.
Necht' zahyne, kdo jest tím vinen, 350
ať jest to válka, ať spor nebo otec
nebo že orgie slavilo božstvo
přitrhši v Oipidův dům;
na mě to kvačí jen soužení pohrom těch.
Sbor. Jest velká věc to ženám, porod v bolestech, 355
a proto ženský rod má děti svoje rád.
Pol. Snad dobře učinil jsem, matko, či snad zle,
že k nepřátelům přišel jsem; však nutno jest,
by každý vlast svou miloval; kdo jiného
cos dí, jen slova dí, však v srdci svém má vlast. 360
A tak jsem já se bál, a padl na mě strach,
že lstí by jakous mohl bratr zabít mě,
že šel jsem městem, meč svůj v ruce třímaje,
a na vše strany toče zrak. A záštitu
mám jenom v příměří a v slovu tvém, jež sem 365
mě vedlo do zdí otcovských; a slze šel
jsem, zase spatřiv chrámy, bohův oltáře
a školy, v nichž jsem vyrostl, i Dirčín zdroj;
vždyť z toho neprávem byv zahrán, ve městě
dlím cizím, oči svoje v slzách smáčeje. 370
Však nový bol já mám, když spatřím na tebe,
s tou hlavou bez vlasů a rouchem smutečným,
ó běda mi, ach, jaké jest mé neštěstí!
Jak hrozná věc jest, matko, záští příbuzných
[a jak jest těžko při něm zjednat smíření! 375
A co můj otec doma dělá staříčkový,
jen ve tmu zíraje? Co obě sestry mé?
Ty jistě, bídné, pláčí nad svým vyhnanstvím.]
Io. To bídně hubí jakýs bůh rod Oidipův;
To začalo mým nezákonným mateřstvím, 380
zlým sňatkem otcovým a tvojím zplozením.
Co platno však? Jest třeba nésti, co bůh dal.
Já bojím se, bych nedotkla se mysli tvé,
chtíc tázati se; jest však silná touha má.
Pol. Jen dotazuj se, nepominouc ničeho;
co ty chceš, matko, tj. milé také mně.
Io. Nuž táži se, co nejdříve chci zvědět:
Co ztráta vlasti? Jistě velká pohroma?
Pol. Ba největší a vskutku větší, než lze říci.
Io. V čem spočívá to? Co je psancům obtížno? 390
Pol. Jest nejhorší, že není slova volnosti.
Io. Co myslím, nesmět říci otroka je stav.
Pol. A nutno snášet pošetilost vladafů.
Io. I to je smutné, s hloupými být hlupákem.

Pol.	Však pro zisk nutno proti vůli otročit.	395
Io.	Však říká se, že psance živí naděje.	
Pol.	Ty krásným okem hledí jen, však váhají.	
Io.	A nezjeví se časem jejich jalovost.	
Pol.	Však v neštěstí jsou přece libou rozkoší.	
Io.	A z čeho žil's než sňatek výživu ti dal?	400
Pol.	Já na den někdy měl jsem, někdy ani to.	
Io.	A přátel otcových jsi neměl podpory?	
Pol.	Buď šťasten; v neštěstí však přátel nehledej.	
Io.	A ani urozenost nepovznesla tě?	
Pol.	Je zlé nic nemít, a rod mě neživil.	405
Io.	Vlast, zdá se, věcí lidem nejmilejší jest.	
Pol.	Ni vyslovit bys nemohla, jak milá jest.	
Pol.	Jak's přišel do Argu? A jaký záměr's měl?	408
Pol.	To nevím; bůh mě k tomu losu povolal.	413
Io.	Jeť moudrý bůh; a jak jsi sňatku dosáhl?	414
Pol.	Dal Adrastovi věštbu jakous Loxias.	409
Io.	Rci, jakou? Řeči tvé mi nelze rozumět.	410
Pol.	By za kance a za lva provdal dcery své.	411
Io.	A co's měl společného s těmi zvířaty?	412
Pol.	Já v noci přišel k Adrastově předsíni.	415
Io.	Jak psanec bludný, hledaje si noceluhu?	
Pol.	Tak jest; a jiný psanec přišel za mnou hned.	
Io.	A který to? I on byl jistě nešťasten.	
Pol.	To Tydeus byl, syn Oineův, jak praví se.	
Io.	Proč Adratos vás se zvířaty srovnával?	420
Pol.	To tím, že v zápas jsme se dali o lože.	
Io.	Syn Talaův si takto věštbu vyložil?	
Pol.	A dcery dvě nám dvěma za manželky dal.	
Io.	Zda šťasten jsi v tom manželství či nešťasten?	
Pol.	Mne nelze sňatek hanět do dnešního dne.	425
Io.	Jak přemluvil jsi vojsko, aby s tebou šlo?	
Pol.	Nám dvěma zeťům Adratos dal přísahu,	427
	že uvede nás do vlasti, mě dříve však.	429
	A četné hlavy Danaů a Mykénských	430
	jdou se mnou, službu odpornou sic, nutnou však	
	mi konajíce; neboť proti vlasti své	
	já táhnu. Bůh však věz, že proti chtějícím	
	to přátelům já nechtěje jsem zdvihl meč.	
	Však na tobě jest, matko, odvrátit to zlo	435
	a usmířiti bratry sourodé a mě	
	i sebe, celé město strastí zbaviti.	
	Je stará píseň to, však přec to řeknu zas:	
	že peníze si lidé cení nejvýše	
	a ty že největší moc mají na světě.	440
	A pro ně jdu sem, veda ohromnou svou moc.	
	Vždyť urozenecchudý za zblo neváží.	
	Však hle! tu Eteoklés kráčí k smíření,	
	a tvou teď práci, matko Iokasto jest	
	svá slova volit tak, bys děti smířila.	445
	E t e o k l é s.*	
	Tu jsem; a tobě matko, vyhovuje jen	
	jsem přišel. Co mám činit? Mluvte někdo přec!	
	[Já proto kolem bran a hradeb čtyřstupy..	
	jsem radit ustal, abych slyšel společný	
	tvůj nález, k němuž přijít přemluvila's mě	
	a toho, jenž kryt smlouvou, do zdí vpustila's.]	

* Eteoklés vystoupí se zachmuřenou tváří a na bratra nepohlédne.

- Io. Jen pomalu! Vždyť rychlost pravdu nemívá
a pomalá řeč činí nejvíc moudrého.
A pryč s tím hrozným zrakem, hněvu supěním!
Vždyť nedíváš se na uťatou Gorgóny 455
snad hlavu, bratra svého vidíš před sebou.
A ty zas, Polyneiku, obrať k bratru tvář
svou; neboť do očí mu zíraje, i sám
mu řekneš lépe i též přijmeš jeho řeč.
A chci vám poraditi něco moudrého: 460
Když přátelé dva rozhněvaní na sebe
se sejdou a druh druhu v oko pozírá,
tu jest jen dbáti toho, k čemu sešli se,
a na nic zlého nevzpomínat z minula.
A ty, můj synu Polyneiku, promluv dřív;
tyť veda vojsko Danaovců přicházíš,
a tobě křivda stala se, jak tvrdíš ty,
a bůh kéž soudcem jest a spor ten usmíří.
- Pol. Jest jednoduchá pravdy řeč, a nežádá 470
věc spravedlivá rozmanitých výkladů;
vždyť sama sebou mocna jest; řeč nepravá
však chytrých léků žádá, v sobě churavíc.
Já uvážil jsem vzhledem k domu otcovu
věc svou i tohoto, chtě kletbě uniknout,
již nad námi kdys vyřkl otec Oidipus; 475
i odešel jsem o své vůli ze země,
a zemí vlásti nechal na rok tohoto,
tak abych zase vládu ujal střídavě
a nežil s bratrem v nepřátelství vražedném. 479
On schváliv to a bohy pojav za svědky, 481
přec ze slibu nic nesplnil a stále sám
si vládu drží a můj podíl na domě.
I teď jsem ochoten, když svoje dostanu,
hned vojsko z této země pryč ven odvésti 485
a ve svém domě bydlit, na čas ujma jej,
a bratru zas jej na stejný čas přenechat
a vlastní neplenit, ni stavět ke hradbám
své žebře z příčí sroubené; to všecko však
já vykonám, když práva svého nedojdu. 49
A k tomu bohy povolávám za svědky,
že všecko s právem konaje, jsem bez práva
a bohaprázdne vlastní svojí zbavován.
To vše jsem řekl, matko, prostě, bez kliček,
jež v řeči nehromadil jsem; a právo mé, 495
jak myslím, moudrým jako prostým jasné jest.
- Sbor. Ač nebyly jsme vychovány v Helladě,
nám zdá se, že ty jistě mluvíš rozumně.
- Et. Když rozumnou a krásnou by se zdála všem 500
věc táž, tu nebylo by lidem sporné pře,
než takto v ničem lidé neshodují se
leč slovy, věc však sama není taková.
A já ti, matko, řeknu nezataje nic:
Já šel bych vzhůru, až kde slunce vrcholí,
A dovnitř země, kdybych mohl dokázat, 505
že Vláu, z bohyn nejvyšší, bych v moci měl.
Ten tedy statek, matko, nikdy jinému
já nechci přenechat, jen sobě chrániti;
toť zbabělostí jest, když někdo pomina
věc větší, menší vezme si. Krom toho pak 510
bych hanbil se, že tento přišed se zbraní
zem plenit, dojde čeho chce; a Thébám též

	by výtkou bylo, kdybych zbraně mykénské se boje, žezlo nechal tomuto.	
	A zbraní, matko, vyhledávat smřfení on neměl; stačíť slovo všecko vyřídít, co rozhodnout by mohl nepřátelský meč. Než chce-li jinak v zemi této bydliťi, jest volno mu, však vlády chtěje, nevzdám se. [dyž mohu vlásti, nač bych sloužil tomuto?]	515
	A proto vzhůru oheň, vzhůru tesáky, již zapřáhejte koně, vozy plňte pláň, já vlády svojí přece bratru nevydám. Neb když už křivda nutna jest, tu pro vládu jest nejkrásnější; v ostatním je ctnosti dbát.	520
Sbor.	Řeč pěkná nesluší se k činům nepěkným; neb toto není pěkné, právu přičí se.	525
Io.	Ó synu, není všecko špatné, údělem co stáří bývá; ale může zkušenost cos moudřejšího říci nežli mladý věk.	530
	Proč, synu, vládychtivost, z bohů nejhorší, tvou touhou jest? Jí nech, tať právem pohrdá. Ta vešla v mnohé domy, do měst bohatých, a vyšla ven, když svoje věrné zničila. A pro tu šííš snad? To, synu, lepší jest ctít rovnost, jež vždy pojí k sobě přátele a obec k obci, spojence zas k spojenci; a rovnost jestiť lidem práva základem. a v slabším proti silnějšimu nepřítel vždy vyvstává; toť nepřátelství začátek.	535
	I míry lidem rovnost dala, závaží též určila a stanovila čísel mez a temné noci oko, i zář sluneční svou dráhou v stejném kruhu kráčí rok co rok a ustupujíc jedno nezávidí druhému. Když noc a slunce šetří vymezených měř, ty nesnesl bys míti domu stejný díl a bratru Kde dopřát též? právo takto jest? Proč vládu, jež jest matkou bezpráví, ty ctíš tak nadmíru a za velkého cosi máš svou hodností zrak vábiti? Toť ješitnost. Či statku mnoho míti chceš, bys trudu též měl mnoho? Co jest „více“? Pouhý slova zvuk! Co k žití stačí, na tom střídmy dosti má. Vždyť lidem nepatří snad jmění získané, my spravujeme pouze bohů majetek; když tito chtějí, berou si jej zase zpět. [A není stálé bohatsví, než dočasné.]	540
	Nuž, na dvě věci spolu zeptám-li se tě, zda vlásti raděj' chceš, či města šetřiti, zda řekneš: vládnouti? A zvítězí-li bratr tvůj a nad kadmejským kopím oštěp argejský, tu spatříš toto město Thébské v porobě, tu spatříš, any četné dívky zajaté jsou nepřáteli zneuctěny násilím.	545
	Tak bohatství, jež míti chceš, jen bolestí se zdrojem stane Thébám pro tvou ctižádost. To pravím tobě. Tobě, Polyneiku, díím pak: Hloupou službu Adrastos ti prokázal a nerovážně's přišel město vyvrátit. I kdybys země dobyl – kéž to, bohové, se nestane – jak trofej zřídíš Diovi?	560
		565
		570

- [Jak začneš oběti, když vlasti dobudeš?]
A nápis na kořist dáš k proudům Inachu:
„Ty štítý Polyneikés bohům věnoval,
když Théby spálil.“ Kéž by nikdy takové
cti, dítě, nedostalo se ti od Řeků!
A podleheš-li, a tvůj bratr zvítězí,
jak půjdeš do Argu, sta mrtvých zanechav?
A leckdo řekne: „Špatně‘ s provdal dceru svou,
ó Adraste, a dívky jedné pro sňatek
my zhynuli.“ Tak v dvojí, synu, spěcháš zlo,
že oněch pozbudeš i padneš u těchto.
Co přes míru jest, zanechte; když nerozum
dva vede za týmž cílem, je zlo nejhorší.
Sbor. Ó bohové, vy odvráťte to neštěstí
a synům Oidipovým dejte smíření.
Et. Matko, o slova teď nejde již, a zatím nadarmo
promarněn jest čas, a ochota tvá k cíli nevede;
nelzeť jinak sjednotit se nám, leč jak jsem řekl já,
tak, že vládna žezlem já, své země budu vladařem;
zanechajíc tedy dlouhých výstrah svých, mě jíti
nech.
Ty pak z těchto hradeb klid' se ven, neb smrti budeš
syn.
Sbor. Od koho? Kdo tak jest neporazitelný, že by meč
k vraždě na mě napráhna, si neodnesl stejný los?
Et. Blízko stojí a ne daleko. Zda vidíš ruce mé?
Pol. Vidím; zbabělcem však boháč jest a na životě lpí.
Et. Proto s tím, jenž není nic, jsi s množstvím přišel
bojovat?
Et. Opatrný lepší jest než vojevůdce odvážný.
Pol. Chvástal jsi a na příměří spoléháš, jež chrání tě.
Et. Ještě jednou žádám od tebe svou vládu, země část.
Et. Nemáš čeho žádati; jáť s v ů j dům budu držeti.
Pol. Maje více než svůj díl? Et. Já pravím: Vzdal se ze země!
Pol. Bohů rodných oltáře, Et. Jež ty jsi přišel vyvrátit.
Pol. slyšte mne, Et. Kdo slyšel by tě, na vlast jenžto
vedeš boj? 605
Pol. Chrámy bohů s koni bílými, Et. Již nenávidí tě.
Pol. jsem z vlasti vyháněn. Et. A sám jsi přišel vyhánět.
Pol. Proti právu, bohové. Et. Ty bohy vzývej v Mykénách.
Pol. Ty jsi bezbožník. Et. Však vlasti nejsem nepřítel jak ty.
Pol. Jenž mě bez podílu vyháníš. Et. A k tomu zabít
chci. 610
Pol. Slyšíš, otče, co já zakouším? Et. Nemáš práva volat
mateřskou.
Pol. Sestry mé! Et. Nač voláš sestry, úhlavní jsa
nepřítel? 617
Pol. Rodiště! Et. Jdi do Argu a vzývej vodu Lernejskou.
Pol. Nestarej se, jdu; a tobě, matko, děkuji. Et. Jen jdi!
Pol. Již jdu; ale otce dovol spatřit mi. Et. To nemožno.
Pol. Ale sestry svobodné. Et. Ni těch již nikdy nespattíš.
Pol. Matko, aspoň ty se dobře měj. Io. Vždyť mám se,
synu můj. 618
Pol. Nejsem již já synem tvým. Io. Jsem k velkým
srastem zrozena. 619
Pol. Zpupně jedná se mnou ten. Et. I se mnou zpupně
jedná se. 620
Pol. Před hradbami kam se postavíš? Et. Proč na to
ptáš se mne?
Pol. Postavím se naproti, chci zabít tě. Et. I já to chci.

- Io. Běda mi; co chcete učinit? Pol. Věc sama ukáže.
 Io. Z kletby otcovy strach nemáte? Et. Necht' zhyne celý
 dům.
 Pol. Brzo tedy práci bude mítí meč můj krvavou. 625
 Živitelku zemi svou a bohy беру za svědky,
 zbaven cti a trpě zlé že vyháněn jsem ze země,
 jako otrok, ač jsem zrozen z téhož otce Oidipa;
 potká-li tě, vlasti, neštěstí, mě neviň; toho zde!
 [neboť nerad přišel jsem a nerad z vlasti odcházím.]
 Ty pak, Vůdce, Foibe mocný, zdárv buď, i vy svatyně,
 vy též, moji rodáci, a bohů sochy obětní.
 Nevímť, bude-li přáno ještě kdy vás pozdravit.
 Ale nespí ještě naděje, již veden, s pomocí
 bohů doufám zabít toho zde a Théb se zmocniti.
 Et. Vyjdi ze země; však právem tobě otec jméno dal
 "Polyneikés", z bohů vnuknutí dle "sváru" nazvav tě.
 (Odejde; Iokasté vrátí se do paláce.)

STASIMON PRVNÍ.

- Strofa 1.** Kadmos Tyrský v tuto zem
 přišel, kde mu jalůvka
 nezkrocená pádem padla 640
 čtyrnohým, tak věštbu plníc,
 že má tyto osídlit
 žírné pláně Aonské,
 jak mu věštba kázala,
 kudy protékají krásné
 proudy vody Dirčiny
 kol rolí zelených
 s hlubokými brázdami;
 tu též Bakcha porodila
 matka sňatkem Diovým, 650
 břečťan opínavý hned
 listím bujně zeleným
 a stinným děcko obestřev,
 mu záda pokryl hustě, tak jej oslaviv,
 že teď tancem bakchijským jej poctívají panny, 655
 ženy thébské s jásosem.
Anti-
str. 1. Drak zde ležel krvavý,
 Krutý strážce Areův,
 na tok vodní, v zelenavé
 proudy, těkavých svých očí 660
 zornicemi zíraje.
 Kadmos přišed pro vodu,
 zahubil jej kamenem,
 vrhem paže zvěrohubné
 mrštiv v hlavu krvavou. 665
 A jasné Pallady,
 narozené bez matky,
 radou jako setbu hodil
 zuby do brázd hlubokých.
 Z nich pak země vydala 670
 v plné zbroji mužů zjev
 ven z půdy na povrch; a ti
 zas tvrdou vraždou spojili se s matkou svou,
 krví zemi zbortili, jež zplodila je vedrem,
 horkým dechem étheru. 675

Strofa 2. Tebe také, Epafe,

	Synu Ió pramatky, Diúv zrozenče, já vzývám zde, cizím hlasem svým, cizí vzývám tebe modlitbou:	680
	Přijď, ó přijď sem v tuto zem, tvé ji děti vzdělaly, s dvěma jmény bohyně: Persefoné, Démétér milá bohyně,	685
	všech vládkyně, Země, matka všech, za svou přijaly ji. Pošli sem ohněnosné bohyně, chraň ji; bohům snadněť vše.	
Et.	Ty jdi a syna Menoikeova zavolej sem, Kreonta, mé matky bratra Jokasty, a řekni mu, že o vlastních i společných se věcech země této chci s ním poradit, než do boje a v bitevní šika odejdu. Však hle, tu sám tě zbavil chůze námahy; jej sama vidím k domu svému přicházeti.	
	K r e o n.	
	Co nalopotil jsem se, chtěje spatřiti tě, vládce; kolem bran a stráží kadmejských jsem hledaje tě, Etoekle, obcházel.	
Et.	I já jsem s tebou, Kreonte, se setkat chtěl; neb shledal jsem, že mnoho chybí k smíření, když k rozmluvě jsem s Polyneikem sešel se.	700
Kr.	Že výše myslí nežli slušno, slyšel jsem, neb na Adrasta a své vojsko spoléhá.	
	To bohům však my přenechati musíme; co kvapí nejvíc, přicházím ti oznámit.	705
Et.	Co jest to? Nevím, čeho řeč tvá týká se.	
Kr.	Je jakýsi zde od Argejských zajatec.	
Et.	A copak oznamuje ztamtud nového?	
Kr.	Že vojsko na hradby chce kolem udeřit.	710
Et.	Tuť třeba tedy z města vyvést brannou moc.	712
Kr.	A kam? Což, hošku, nevidíš, co vidět máš?	
Et.	Tu za příkopy, a hned se dáti v boj.	
Kr.	Jest malý počet našich, těch však bezpočtu.	
Et.	Však vím, že oni slovy jsou jen odvážní.	
Kr.	Má zvučné jméno Argos mezi Hellény.	
Et.	Buď kliden; brzo pokryjí pláň mrtvými.	
Kr.	Tot' přání mé; však vidím, že to pracné jest.	
Et.	A přece vojsko uvnitř hradeb nenechám.	720
Kr.	Však konec konců vítězství jest rozvahou.	
Et.	Což mám se tedy jinou cestou obrátit?	
Kr.	Spíš všemi nežli rázem v nesnáz přijíti.	
Et.	A což je v noci ze zálohy přepadnout?	724
Kr.	Však hrozné by bylo mít nezdar v noční tmě.	727
Et.	Noc stejná všem, však větší zisk dá odvážným.	726
Et.	Jen kdybys v nezdaru se mohl vrátit zpět.	725
Kr.	Proud Dirčin ovšem pro ústup je hluboký.	730
Kr.	A vše jest horší nežli pěkně chránit se.	731
Et.	A cožpak za večera na ně udeřit?	728
Kr.	Tu poplach byl by; nám však třeba vítězství.	729
Et.	Což koňmi rozšlapati vojsko argejské?	732
Kr.	I tam je mužstvo kolem vozy chráněno.	733
Et.	Co tedy činit? Město nepřátelům dát?	734
Kr.	To ne; jen přemýšlej však, vždyť jsi rozumný.	735

Et.	A který záměr tedy rozumnější jest?	
Kr.	Prý u nich sedm mužů, jak jsem doslechl. –	
Et.	Má proti sedmi branám s vojskem udeřit.	
Kr.	Co činit tedy? Nechciť dočkat nesnáze.	740
Et.	Těž ty si sedm mužů postav ku branám.	
Et.	By sborům veleli či jenom k souboji?	
Kr.	Nu, sborům; ale nejchrabřejší vyber si,	
Et.	Vím, aby vystupovat na zdi bránili.	
Kr.	a spoluvůdce; jeden všecko nevidí.	745
Et.	Zda zvoliti mám odvážné či rozvážné?	
Kr.	Spíš obojí; neb jedno samo nestačí.	
Et.	Tak učiním; a do města hned odejdu	
	a k sedmi branám vůdce postavím, jak dřív,	
	je řadě v počtu rovném počtu nepřátel.	750
	Však není kdy teď jmenovati každého,	
	když nepřátelé u samých zdí sedí nám.	
	Již jdu a ruku zaháleti nenechám.	
	A kéž bych bratra svého dostal za soka	
	a skoliti jej mohl v boji tváří v tvář.	755
	A potká-li mě něco zlého, o sňatek	
	mé sestry Antigony s Haimonem ty sám	
	se musíš starati. A věno jako dřív	
	těž teď ji zaručuji při mém odchodu.	
	Jsi bratrem matky mé; nač dlouho řečniti?	
	Ji chovej, jak je slušno tobě a též mně.	
	A otec zaslouží si výtky hlouposti,	
	že zraku zbavil se, a nelze chválit ho;	
	a svými kletbami nás možná usmrtí.	765
	Však jedno zbývá učinit: se pozeptat,	
	zda ptakopravec Teiresias předpověď	
	nám jakou může dát; já tvého, Kreonte,	
	chci syna Menoikea, tvého otce jenž	
	má jméno, poslat, aby přivedl jej sem;	770
	neb s tebou promluvit on jistě přijde rád,	
	však já jsem pohaněl mu věštné umění	
	a proto Teiresias na mě horší se.	
	[A městu ukládám i tobě, Kreonte:	
	Když má věc zvítězí, ať nikdy pochován	775
	sem není Polyneikés thébské do země;	
	ať zemře strůjce pohřbu, třeba z přátel byl.]	
	To tobě pravím; svým pak sluhům ukládám:	
	Již vynášejte zbroj a celá oděni,	
	ať v zápas, jenž nám nastává, se vydáme	780
	již jménem práva, které nám dá vítězství.	
	A Prozřetelnost, z bohů prospěch největší	
	jež dává, prosme, aby město chránila.	
	(Oblékne se v přinesenou zbroj a odejde.)	

STASIMON DRUHÉ.

S b o r.

Strofa.	Lopotný Aree, pročpak se raduješ	
	z krve a smrti a z odporných Bakchových	
	slavnostem zvuků?	785
	Při rejích kvetoucí mládeže nespouštíš kadeře věnci	
	zdobené, ani si písni nepěješ ke zvukům flétny,	
	při nichž se Charitky veselí tancem,	
	vojsko však argejské v oděni zbrojném vanutím	
	větru	
	přihnal jsi k Thébám,	790

- v čele jdeš průvodu bez zvuků přišel,
v zástupu bakchantek s thyrso a oděných koží
neženeš u vozů udidlem spřežené čtvernohé koně,
když sem u toku Isménu s jízdou
přijíždíš svojí, a když naproti Argejským ženeš
„Zasetých“ plémě, 795
seřadiv zástupy ve zbraní, s štíty,
postaviv naproti kamenným hradbám
kovové šiky své.
Hrozným bohem jest Svár, jenžto vymyslíl
takové pohromy na krále země.
- Anti-
strofa.** Posvátné úvale listnatý, bohatý 800
zvěří, Kithairone, ty Dianin sněhový skvoste,
kéž bys byl nenechal žítí to rozeně Iokastino,
Oidipa, nemluvně vydané na smrt a zahnané z domu,
nesoucí znamení po zlatých poutech!
Kéž také perutá panna sem nepřišla, obluda horská,
pohroma země,
Sfinx se svou nanejvýš nevlídnou písni,
kdysi jež útočíc na hradby, drápy svých nohou
vznášela Kadmovy děti pryč v étheru neschůdné
světlo,
kterou poslal kdys podzemní Hádes 810
na Kadmejské; nyní zas nový nešťastný nesvár
Oidipových
synů to v domě a po městě vzrůstá;
špatně se nemůže změnit v krásno,
synů též vonný květen 815
ze sňatku se synem nevzkvete matce;
k poskvrně jejich on na lože vstoupil.
- Epodós.** Zplodila s kdysi, zplodila, Země,
jak jsem kdys z ciziny zkazku tu zaslechla v do-
mově našem,
plemeno divého draka s krvavým hřebenem, vzrostlé
ze zubů, pro Théby slávu, nad niž krásnější není;
přišli pak ke sňatku Harmoniinu
nebeští bohové; za zvuků varyta Antifonova
thébské hradby se zvedly a lyrou povstaly věže,
mezi dvojích vod řečištěm uprostřed tam, 825
kde zelení porostlou rovinnou pláň
podél Isménu svlažuje Dirké;
tu též rohatá pramáti Ió
kdysi zrodila kadmejské krále.
Tisíce statků svých změnivši za jiných 830
tisíce, město to ozdobit chystá se
ještě přeslavným teď
válečným věncem.
- T e i r e s i a s
- (veden jsa dcerou a provázen Menoikeem.)
- Dál vpřed mě veď, ó dcero, slepěť noze mé
ty okem jsi jak hvězda plavcům na moři; 835
a semhle, po rovině řídíc kroky mé,
jdi vpřed, ať neklopýtneš; sláb jest otec tvůj;
a losy mně drž dobře v ruce panenské,
jež na čihadlech posvátných, kde věštívám,
jsem získal, vyučiv se ptáků znamení. 840
Ty, milý Menoikee, synu Kreotův,
rci, jaká ještě zbývá cesta po městě
nám k tvému otci; mdlé jest moje koleno
a hustým krokem jda přec málo urazím.

Kr.	Buď kliden, Teiresio; blízko přátel svých již můžeš zastaviti krok; ty podepři jej, synu; noha starcova jak batole, těž ráda vyčká z cizí ruky opory.	845
Tei.	Tu jsme. Nuž proč mě nakvap voláš, Kreonte?	
Kr.	Já nezapomněl jsem; však seber sílu svou a dechu naber, z chůze těžké zotav se.	
Tei.	Jsem ovšem cestou unaven, již prošel jsem dne včerejšího sem k vám z země attické; i tam byl s Eumolpovým vojem jakýs boj, v němž Kekropovcům vízeštví jsem zjednal já a tehle věnec zlatý, který vidíš zde, jsem dostal jako prvotiny kořisti.	855
Kr.	Toť dobré znamení, ten věnec vítězný; jsmeť u vír války strženi, jak známo ti, a s Danaovci Thébám krutý zápas jest. A proto již též zbrojí vyšel vystrojen král Eteoklés v zápas s mocí mykénskou; mně uložil pak, bych se tebe otázal, co činiti nám k jisté města záchraně.	860
Tei.	Jen k Eteokleovi hledě ústa zavřel bych a věštbu zamlčel; však tobě, když to chceš, to povím. Stůněť dávno země, Kreonte, co otcem stal se Lajos bohům navzdory a muže zplodil matce, běda, Oidipa. A krvavé to jeho zraku zbavení Jjest Řecku božím prstem a též výstrahou. Je skryti časem Oidipovi synové si přejíce a bohům takto uniknout, jen, bloudí, chybili; neb otcí ani cti ni nedopřáli východu, čímž nešťastník se roztrpčil, a nemocen i zneuctěn jsa od nich, kletby hrozné na ně vychrlil. A já svým konáním a řečí veškerou jen záští Oidipových synů sklídl jsem. Však nedaleko jest jim z vlastní ruky smrt a četní mrtví kolem mrtvých padnouce své zbraně smísí argejské i kadmejské a hořce lkáti budou zemí nad thébskou. A ty, ó město nešťastné, jsi zničeno, mé řeči nebude-li kdosi poslušen. A první bylo to, by žádný Oidipův syn nebyl občanem ni země vladařem, neb posedlý jsa běsem, zničí obec svou. Však ježto zlé již zvítězilo nad dobrem, jen jedna ještě cesta zbývá k záchraně.	865
	Než říci ji, toť pro mě nebezpečno jest a trpké bude těm, kdož vládnou nad městem, své obci poskytnouti spásy prostředek. Já odcházím, nuž s bohem! Mnohých po boku chci nést co přijde; neboť co mám činiti?	870
		875
		880
		885
		890
Kr.	Ty starče, zůstaň zde! Tei. Ty nezdržuj mne!	
Kr.	Proč prcháš? Zůstaň! Tei. Osud přede tebou, já ne.	
Kr.	Jen řekni pro občany spasný prostředek!	
Tei.	Ted' chceš, však brzo asi chtítí nebudeš!	
Kr.	Že zemi oteckou bych nechtěl zachránit?	900
Pol.	Chceš tedy doopravdy vyslechnout tu věc?	
Kr.	A k čemu bych měl míti větší ochotu?	
Tei.	Nu poslyš tedy věštběnou výpověď. Však především si přeji zvědětí,	

	kde Menoikeus jest, který mě sem přivedl?	905
Kr.	Ten není daleko, jest blízko u tebe.	
Tei.	Ať tedy od mých věšteb dále odejde.	
Kr.	Je synem mým a čeho třeba zamlčí.	
Tei.	Chceš tedy, abych před ním věštbu vyslovil?	
Kr.	Vždyť slyše o záchraně, jistě bude rád.	
Tei.	Nuž tedy slyš můj výklad božských výroků: Jest nutno Menoikea za vlast zabít, tu tvého syna, když sám osud vyzýváš.	
Kr.	Co pravíš? Jaké slovo jsi to, starče, děl?	915
Tei.	Co zjevno jest, to musíš vidět také ty.	
Kr.	Jak mnoho zlého v krátké řeči řekl jsi!	
Rei.	To tobě, avšak vlasti nejvýš ke spáse.	
Kr.	Já nic jsem neslyšel; mě obec ráda měj!	
Tei.	To není člověk týž, jak uhýbá se zpět!	920
Kr.	Jdi s bohem; věšteb tvých mi není potřebí.	
Tei.	Jest veta po pravdě, když ty jsi nešťasten.	
Kr.	Ó při kolenou tvých a vlasu ctihodném!	
Tei.	Proč prosíš mne? Ty smiř se s neodvratným zlem.	
Kr.	Již mlč! Ať obci řeči tyto neřekneš!	925
Tei.	Ty bezpráví mi kážeš, smlčet nemožno.	
Kr.	Co učiníš mi? Syna zda mi usmrtíš?	
Tei.	To jiným bude starostí; já řeknu jen.	
Kr.	A odkud vzešlo zlé to mně i synovi?	
Tei.	To správně se mne ptáš a věci na kloub jdeš.	930
	Kde zrozený drak ze země s dozorcem stal zříděl Dirčiných, tam v doupěti tvůj syn jsa zabít dáti musí zemi Kadmově krev svoji v oběť pro hněv dávný Areův, jenž takto mstí smrt draka, země zplozence.	935
	Tím činem pomoc získáte si Area, a země, dostane-li místo plodu plod a místo krve lidskou krev, vám přízeň svou též dá; jež kdysi zlatopřílbou vydala nám setbu; proto zemřít musí jeden muž, jenž z dračích zubů vzešel jako zplozenec.	940
	A ty již ze „Zasetých“ zbýváš jediný, jenž nesmířen jsi po matce i po otci, a děti tvoje. Avšak sňatek Haimonův tu oběť vylučuje; neníť svoboden.	945
	Však tento mladíček, když za svou obec smrt by podstoupil, by mohl vlast svou zachránit. A trpkým Adrastovi návrat učiní i Argejským a zraky smrti obestra	950
	své Théby proslaví. Z dvou těchto osudů si vyber jeden: syna zachraň nebo vlast. Ted' všecko víš, co na mně jest. A, dítě, ved' mě domů. Kdo pak věštné koná umění, jest bláhovec; neb oznámíš-li sudbu zlou,	955
	tu odporným se staneš těm, jimž vykládáš, a lež-li mluvíš tazatelům z lítosti, tu bohům nepráv jsi. A měl by lidem jen sám Foibos věštit, jenž strach nemá z nikoho.	
Sbor.	Proč mlčíš, Kreonte, hlas němý zadržev?	960
	I mě též úžas jímá, tvého nemenší.	
Kr.	Co říci možno tu? Jest jasná moje řeč. Já nikdy v také nevrhnu se neštěstí, že syna zabil bych a městu předložil.	
	Všech lidí život láskou k dětem značí se a nikdo dítě své by na smrt nevydal.	965

	At' nechválí mne, kdo mně děti zabíjí. Já sám však, k smrti zralém stoje ve věku, jsem hotov zemřít pro záchranu vlasti své.	
	Nuž hola, synu, než to celé město zví, nech stranou nekárané věštců výroky a z této země nejrychleji utíkej. On jistě vrchním řekne to a vojvodům [jda k sedmi branám, k velitelům zástup.] a pospíšíme-li se, pak jsi zachráněn; však zpozdíš-li se, veta po nás, jistá smrt.	970 975
Men.	Kam prchnout tedy mám a z přátel ke komu?	
Kr.	Kde za sebou mít budeš nejdál tuto zem.	
Men.	Tvou věcí rozkaz dát a mou jej vykonat.	
Kr.	Jdi do Delf a pak – Men. Kam mám, otče, potom jít?	980
Kr.	jdi k Aitolům. Men. A z této země kam jít mám?	
Kr.	Pak k Thesprotům. Men..To k stolci slavné Dodony?	
Kr.	Tak jest. Men. A co mi bude při tom ochranou?	
Kr.	Já zlato opatřím. Men. To, otče, dobře díš. Jdi pro ně. Já pak zatím půjdu k Jokastě, tvé sestře, jejíž prsy ssál jsem nejprve, jsa matky zbaven, opuštěný sirotek. Jdu s ní se rozloučit a život zachráním. Však, chutě, jdi už, abys nezdržoval mne.	985 990
	(Kreon odejde.) (ke sboru) Jak pěkně jsem já, ženy, otci bázeň vzal, jej obelstviv, že dosáhl jsem, čeho chci. On posílá mě pryč, vlast štěstí zbavit chce, mě zbabělosti vydává. Než starci lze to prominout; však nelze prominouti mně, bych zrádcem stál se vlasti, jež mě zplodila.	995
	A vězte tedy: půjdu město zachránit a život svůj já vydám smrti za vlast svou. Vždyť hanbou jest, by ti, kdož věštby prosti jsou a mocí božstva donuceni nebyli, se nezdráhali zemřít, v šiku stanuvše a před hradbami bojujíce za svou vlast, a já zradě otce, bratra a též město své bych jako zbabělec svou zemi opustil! Vždyť sketou budu všude, kdekoli bych žil.	1000 1005
	Věz Zeus to nad hvězdami, Arés krvavý, jenž „Zaseté“, již vyrostli kdys ze země, tu v této zemi ustanovil vladaři: já jdu a stana na nejvyšším cimbuří se skolím nad černým tím draka doupětem tam v hloubi, kde mně věštec rozkázal, a vlast svou osvobodím tak; a tím jsem domluvil. [I odcházím, bych obci smrti svou dal dar ne bezcenný a vlast svou zbavil nemoci. A kdyby každý vezma nejlepší co má a může, přinesl to k dobru vlasti své, tu věru obce mň by zakoušely zla a nadále by těšily se ze štěstí.]	1010 1015

STASIMON TŘETÍ.*

S b o r.

* Stasimon toto odsuzuje právem scholiasto jakožto nevhodné. Vhodným předmětem bylo opěvovati hrdinné odhodlání Menoileovo, jemuž věnuje básník celkem sedm veršů a to ještě beze všeho spojení s předchozím textem. Místo toho vykládá ořepanou do omrzení bájí o Sfinze a Oidipovi.

Strofa. Ty's přišla sem, okřídlený plode Země, z hada podzemního, lupičko ty Kadmejských, a zhouby, stonů původe, zpola pannou jsouc, lítá nestvůra, hybných na křídlech a s drápy dravcovými, jež z kraje Dirčina kdys jinochy jsi rvala, zlovučný zpěv pějíc, strašně proklínána, nesla's vlastní vraždy hrůzy; z bohů kdo je způsobil, jistěť vraždy bohem. A žalozpěvy rodiček a žalozpěvy panenské z domů zaznívaly, a žaluplné volání a žaluplný, smutný zpěv odtud a zas odtud úpěl, po městě se střídaje. Hromem stony zněly, sborem zněly nářky, vždyde když z města koho vzala panna s perutěmi ptačími.	1020
Antistr. Tu Oidipus, trpítel sem přišel, věštbou delfskou sem byv poslán, v tuto zemi kadmejskou, tu ke spáse, potom k žalu však; neboť hádankou krásně zvítěziv, vešel ubožák s matkou v sňatek nešťastný a obec poskvrnil. A krví znova obec žene v zápas hnusný, kletbou svojí zničiv děti, bídný!! Žasnu nad tím, jenžto zemřít odchází za svou zemi rodnou, pláč Kreontovi zůstaví a vítěznými učiní hradby sedmibranné. Kéž staneme se matkami těž dětí takých, Pallado, kteráž draka krvavého kamenem jsi zabila, Kadma v duchu k tomu činu podnívši, z čeho na zem přihnala se velká bída bohů řízením.	1030
	1035
	1040
	1045
	1050
	1055
	1060
	1065

P o s e l.

Ha hej! Kdo jest tam za branami paláce?
Nuž otevřete, vyvolejte Jokastu
Ha hej! díím znova; sice pomalu, však přec
jen vyjdi, poslyš, Oidipova choti ctná,
svých zanechajíc nářků, pláče smutného.

- Io. Ó rozmilý! Snad zprávu smutnou neneseš,
že zemřel Eteoklés, jehož štítonoš
jsi stále byl, jej chráň od střel nepřátel?
[Co nového mně oznámí přicházíš?] 1075
Jest živ můj syn či mrtev? To mně vypověz!
- Pos. Jest živ, buď bez strachu a toho neboj se.
Io. Co dále? Jak se daří sedmibranným zdem?
Pos. Ty stojíš pevně, města není dobyto.
Io. Však byly ohroženy vojskem argejským? 1080
Pos. To měrou nejvyšší; než Arés Kadmejských
Si nad mykénským vojskem zjednal vítězství.
- Io. Jen to mi řekni, probůh, je-li známo ti,
zda Polyneikés živ; i o to starost mám.
Pos. Jest živa posud tvojih dětí dvojice. 1085
Et. Můj dík měj za to. Jak však vojsko argejské
jste, obklíčeni jsouce, od bran zahnali?
To rci mi, abych slepce, vejdouc do domu,
tím potěšila, když jest země v bezpečí.
- Pos. Syn Kreontův, jenž podstoupil smrt za zemi, 1090
když na vrcholu věže stanul, černý meč
si vrazil do hrdla, své vlasti ke spáse;
tu syn tvůj sedm setnin k branám rozdělil
a setníků, stráž proti vojsku Argejských,
a do zálohy jezdců proti jezdcům dal 1095
a k pavezníkům přiřadil zas těžkou zbroj,
tak aby rychle ohrožené části zdí
se mohlo pomoci. A svrchu věží pak
jsme zřeli běloštitné vojsko argejské,
jak vyšlo z Teumésu. A blízko příkopu 1100
již během hnalo proti městu Kadmovu.
A píseň zněla, zvučely též polnice
jak s jejich strany, tak i spolu s našich zdí.
[A dříve vedl proti bráně Dolejší
sbor ztuhlý řadou štítů těsně vztyčených
rek Parthenopaios, lovkyně to zrozenec,
jenž znak svůj rodný nesl štítu uprostřed,
jak Atalanté dalekostřelným lukem svým
se kance zmocňuje. A k bráně Východní,
si žertvy veza na voze, kněz prorocký 1110
jel Amfiaraos beze znaku zpupného,
jen v skromné, znakem nezdobené výzbroji.
A proti bráně Staré Hippomedon rek
si vykračoval, maje štítu uprostřed
znak Vševida, jenž hledí zraky vrytými 1115
[a zírá některými při východu hvězd
a jiné při západu zase zavírá,
jak vidět možno bylo jeho po smrti.]
A proti bráně Homolojské vedl šik
svůj Tydeus, lví jenž koží s hřívou zježenou 1120
měl zdoben štít a v pravici nes' pochodeň
jak Titan Prométheus, chtě město zapálit.
Tvůj syn pak Polyneikés k bráně Zřidelní
svůj vedl lid; a na štítě mu jako znak
se vzpínalo dvě hbitých ořů potnijských, 1125
již snadno z vnitřku točili se dokola
blíž držadla, že splašenými zdáli se.
A k Jižní bráně vedl sbor svůj Kapaneus,
jenž hrdě do boje se hnál jak Arés sám;
a na železném hřbetě štítu ve znaku 1130
byl obr zeměrodý, město na plecech

jenž celé nesl, ze základů vyrvav je,
 nám čině představu, co městu stane se.
 A proti sedmé bráně stanul Adrastos,
 štít drže v levé paži, jenž byl vyplněn 1135
 sta hadů kresbou z těla saně lernejské.
 Tot' chloubá argejská; a zprostřed hradebních
 zdí draci nesli děti thébské v čelistech.
 Mně možno bylo shlédnout všechny věci ty,
 když heslo velitelům sboru nosil jsem.] 1140
 A nejprve jsme zápasili kušemi
 a oštěpy i z praků střelbou na dálku
 i vrhy kamením; když zvítězili jsme
 již my, tu náhle Tydeus zvolal a tvůj syn:
 „Ó děti Danaů, než střelba zdrtí vás, 1145
 proč nevpadnete do bran jako jeden muž,
 i pěší, jezdci i lid branný na vozech?“
 Jak hlas ten zaslechli, hned každý činil se,
 však s hlavou krvavou z nich mnozí padali,
 též z našich zřítí bylo četné, se hradeb 1150
 jak padající po hlavě, tu našli smrt
 a suchou zemi proudy krve smáčeli.
 Tu Arkad, ne však z Argu, Atalantin syn,
 jak vichr do bran vpadnuv volal: „Oheň sem
 a sekery!“ chtě město z kořen vyvrátit. 1155
 Vztek jeho zastavil však boha mořského
 syn Periklymenos, vozní náklad kamení
 mu svaliv na hlavu, kus náspu okraje;
 tak rusou hlavu rozdrtil a kostí švy
 mu rozlomil, a tvář, již zbarvil první chmýr,
 mu krví zbortil. Ten již nevrátí se živ
 k své matce, dceři Mainalově, lovkyni.
 Když viděl, že jest brána dobře hájena,
 tvůj syn šel k jiné a já provázel jsem jej. 1165
 Tu vidím Tydea a četné zbrojnoše,
 jak dřevci aitolskými navrch hradních zdí
 až házejí, že naši strmá cimbuří
 hned opustili úprkem; však syn tvůj zas
 je, jako lovec, shromáždil a postavil
 zas na hradby. A zase k jiné spěchali 1170
 jsme k bráně, odstranivše tíseň této zde.
 Jak vyložil bych však, jak zuřil Kapaneus?
 Ten drže příčle předlouhého žebříku,
 vpřed kráčel, tak se vychloubaje honosně,
 že ani svatý oheň Diův nezdrží
 ho, aby i s vyšehradem města nedobyl.
 A toto vyhlašuje, v dešti kamení
 již lezl vzhůru, schouliv tělo pod svůj štít,
 a stoupal hladkých příčlí stupeň po stupni. 1180
 Když překročiti chtěl již římsy hradební,
 tu Zeus jej bleskem srazí; zaduněla zem,
 že všechny pojal strach; a údy porůznu
 mu rozmetány byly dolů s žebříku,
 vlas vzhůru k Olympu a dolů k zemi krev, 1185
 a ruce, nohy, točili se ve kruhu
 jak Ixión a tělo spadlo spáleno.
 Když spatřil Adrastos, že Zeus mu nepřeje,
 ven za příkopy postavil voj argejský.
 A naši, zříce dobré znamení, jež Zeus
 nám dal, ven vyjížděli s vozů spřežením 1190
 i jezdci, těžká zbrj, a ve voj argejský

	již vyrazili s oštěpy, a směsice zla nastala: ti mrrou, ti s vozů padají, a kola pádí, osa vězí na ose, a mrtví na mrtvých se kupí v hromady.	1195
	A tak jsme odvrátili tvrzí sboření a po přítomný den; a aby nadále se dobře vedlo zemi, bohů starost jeest.	1198
Sbor.	Jest krásné vítězit; však lepší mají-li snad záměr bohové – nechť šťastna jen jsem já.	1200
Io.	I bohové i osud jsou nám příznivý; mně žijí synové a zachráněna zem. Však Kreon, zdá se, sňatek můj a Oidipův zlý osud, nebožák, as trpce odpykal, jsa syna zbaven sice městu ke štěstí, však sobě k žalu. Ale k tomu navrať se, co potom dělali zas moji synové.	1205
Pos.	Co dále, nech; až posud šťastna stále jsi.	
Io.	Tot' podezřelá řeč; to nelze nechati.	1210
Pos.	Zda v více přeješ si než dětí záchranu?	
Io.	I v ostatním zda štěstí mám, chci slyšeti.	
Pos.	Již pusť mě; syn tvůj štítonoše zbaven jest.	
Io.	Ty zakrýváš a v temno halíš jakés zlo!	
Pos.	Dav zprávu dobrou, zlou ti říci nemohu.	1215
Io.	Ty musíš! leč bys do étheru unikl.	
Pos.	Ó ach! Proč's nenechala dobré po zvěsti mě odejítí, a mě nutíš zjevit zlé? Tví synové se odhodlali – mrzká jest to odvaha – že souboj svedou bez vojska, a řekli Argejským i Thébským společně, co nikdy raděj' kéž by byli neřekli. A Eteoklés, postaviv se na věž vysokou, dav ticho ohlásiti vojsku, začal tak:	1220 1224
	„Ó vůdci Danaů, již přítřhli jste sem, i lide Kadmův, ani Polyneikovi, ni mně již kvůli život nedávejte v šanc. Já sám se v toto nebezpečí vydat chci a samotěn se utkám s bratrem v souboji. A zabiju-li jej, dům míti budu sám, však poražen jsa, město vydám bratrovi. Vy sporu zanechte však, Argejští, a zpět se vraťte domů, zachránice život svůj.“	1226 1230 1234
	Tak pravil, syn tvůj Polyneikés vystoupiv pak ze řad vojska, slova jeho schvaloval. A také všichni Argejští i Kadmův lid je hlučně schválili, to správným uznavše. Pak učinili smír a prostřed bojiště si ku přísaze vůdci ruce podali. A pak již oblékali těla v bronzovou zbroj synové dva mladí starce Oidipa. Je strojí druzi: země naší předáka tu hlavy thébské, toho přední z Danaů.	1236 1240 1245
	A stáli, oba skvělí, nezměňve pleť a vztekle chystali se utkat oštěpy. Hned ten, hned onen z přátel, přistupuje k nim, je slovy pobádal, a takto promluvili:	
	„At', Polyneiku, obraz Diův postavíš, dar vítězný, a zjednáš Argu oslavu!“	1250
	„Ty, Eteokle, za svou vlast teď bojuješ a zvítězíš-li, jisté žezlo vlády máš!“ Tak mluvíce je pobádali k souboji.	

- A věštcí zabíjeli brav a zkoumali 1255
hrot ohně, nepříznivou vodu měchýře
a konec plamene, jenž dvojí význam má:
buď vítězství, buď porážky jest znamením.
Než máš-li jakou moc neb dosti moudrých slov
neb čary kouzel, jdi a zadrž od boje 1260
své syny hrozného, neb v sázce mnoho jest. 1261
- Io. Ó dcero, Antigono, vyjdi z domu ven,
teď ani tanců ani zábav panenských
ti nedopřává osud bohy seslaný;
dva muži výteční, to tvoji bratři dva,
se ve smrt vrhají; to musíš překazi!
- Ant. (vyjde z paláce.) Ó matko, jakou zase hroznou
událost 1270
tu před palácem ohlašuješ přátelům?
- Io. Ó dcero, veta po životě bratří tvých.
- Ant. Jak to? Io. Ti právě chystají se k souboji.
- Ant. Co pravíš, matko? Io. Smutnou věc; však se mnou
pojď!
- Ant. Kam ze své mám jít komnaty? Io. Tam k vojsku
ven. 1275
- Ant. Mám ostych před davem. Io. Stud nyní nesmíš znát.
- Ant. A co mám učinit? Io. Spor bratří uklidit.
- Ant. A jakým činem? Io. Se mnou nohy obejmout.
- Ant. Již veď mě na bojiště. Nelze váhati.
- Io. Pojď rychle, rychle, dcero. Přededu-li boj
svých synů světlo života si zachovám,
však zemrou-li, pak s nimi zemru také já.
(Obě odejdou.)

STASIMON ČTVRTÉ.

S b o r.

- Strofa.** Ach žel, ó žel!
Jak se hrůzou a úzkostí zmítá můj duch; 1285
tělem proniká mým
sooucit zas s lítostí, ó ach, nad matkou ubohou!
Který pak z rozců, ach žel, kterého zkraví,
- jaké ach útrapy,
Die a Země, ach! – 1290
na šíji sourodé, na srdci bratrském,
a štít a šat mu probodne?
Mně běda, dvakrát běda,
nad kterým mrtvým já budu as plakati? 1295
- Anti-
str.** Ach, bože můj!
Již dva zvěrové, bytosti čijící krev,
kopím mávají vstříc,
mrtvi již padají, ó ach, zborceni krví svou.
Neboží, že jen kdy, ach kdy, připadli na souboj.
Cizinským hlasem já
kvílení sténavé,
mrtvým jež přísluší, zazpívám k slzám svým.
Již rozhodnutí blíží se:
Teď meč již osud určí. 1305
Líticím kvůli jest vražda ta nešťastná.
Ale vidím, že sem Kreon k domu kráčí zamračen,
proto ukončím již naříkání svoje přítomné.
- K r e o n.
- Ó ach! Co činit? Zda mám slzet nad sebou 1310
či nařkati nad městem, jež kolem kol

	tma obestírá, jakby Acherontem šlo? Můj zemřel syn, dav za svou zemi život svůj, si zjednav jméno slavné, k bolesti však mně; jej právě z dračího jsem srázu na rukou svých odnesl, ó běda!, jak se zabil sám.	1315
	Lká celý dům; já stařec pak jdu za starou svou sestrou Iokastou, by umyla a vystavila syna mého mrtvého. Mát' zemřelému poctu dát, kdo nezemřel, a takto uctívati boha podzemí.	1320
Sbor.	Tvá sestra, Kreonte, ven z domu odešla, a dcera Antigona provázela ji.	
Kr.	Kam šla? A k jaké události? Řekni mi!	
Sbor.	Že děti utkati se chtějí v souboji, se dověděla, zbraní o trůn královský.	1325
Kr.	Co pravíš? Mrtvému já slouže synovi, jsem nedostal se k tomu, abych zvěděl to.	
Sbor.	Tvá sestra před hodnou již chvílí odešla; však myslím, Kreonte, že souboj o život již dokonali Oidipovi synové.	1330
Kr.	Ó běda, důkaz toho vidím tuto již, tu zasmušilou tvář a oči poslovy, jenž kráčí sem a, co se děje, řekne nám.	
Pos.	Ó já nešťastník, co říci, v jaký nářek mám se dát?	
Kr.	Veta po nás! Nezačínáš řeč svou šťastnou před- mluvou!	
Pos.	Běda mi! to dvakrát pravím; velké nesu neštěstí.	
Kr.	Ještě k druhým strastem, jež se staly? A co zvě- tuješ?	
Pos.	Synové tvé sestry, Kreonte, již nejsou na živu.	
Kr.	Ach, ach!	1340
	Jak velké hlásáš mně i obci pohromy! Ó dome Oidipův, zda slyšel's tuto zvěst?	
Sbor.	Ten zaplakal by, kdyby jenom rozum měl.	
Kr.	Ó běda, jaké překrutné neštěstí! Ó běda, jaký jsem já bídný ubožák!	1345
Pos.	A kdybys věděl ještě jiné neštěstí!	
Kr.	A jak by mohlo větší býti neštěstí?	
Pos.	Tvá sestra s dvěma syny svými mrtva jest.	
Sbor.	Začněte, začněte kvíletí, Bijte se do hlav svých bílýma rukama!	1350
Kr.	Ó jaký konec žití, sestro nešťastná, i sňatku přinesla ti Sfingy hádanka! A jak se vražda obou synů udála, to dílo kletby Oidipovy? Řekni mi.	1355
Pos.	Že boj nám před branami šťastně dopadl, to víš; vždyť není veliký tak obvod zdí, že nevěděl bys všechno, co se dalo kde. Když starce Oidipa si mladí synové svá těla vyzdobili zbrojí kovovou, tu jdouce stanuli pak uprostřed bojiště, by souboj svedli zápasíce oštěpy.	1360
	A Polyneikés, k Argu vzhlednuv, modlil se: „Ó mocná Héro – vždyť jsem tvůj, když v manžel- ství jsem pojal dceru Adrastovu, v zemi tvé též sídlím – dej mi bratra zabítí, a svou ať zborším napřaženou ruku vítěznou.“	1365
	Tak věnec žádal nečestný, smrt bratrovu.	1369
	A Eteoklés zlatoštité Pallady	1372

	zrak upřev k chrámu, modlil se: „Dej Diova ó dcero, abych jistou ranou vítězně svým kopím mrštil bratru do prsou a jej též zabil, ježto přišel zničit moji vlast.“	1375
	Když jako oheň návěstní, pak zaječel hlas trouby tyrhenské a v boj zval vražedný, tu proti sobě hnali v hrozném úprku; a jako kanci, zuby divě ceníce,	1380
	se střetli spolu, brady pěnou zalité, a útočili oštěpy, však štíty kryli se, by hroty kopí bezvýsledně sklouzaly. Když spatřil jeden oko přes kraj přečnivat, hned kopím máchal, chtěje hrotem bodnout dřív. Však dobře oko přikládali k obrubám svých štítů, takže oštěp vyšel naprázdno.	1387
	Tu Eteoklé nohou vrazil na kámen, jenž v cestě ležel, holeň z štítu vysunul, a Polyneikés s kopím vyrazil mu vstříc, jak spatřil místo, jež hrot mohl zasáhnout, a do lýtka mu vrazil kopí argejské. I zajásalo všecko vojsko Danaů.	1395
	V tom obnažené plece spatřiv raněný,	1396
	je kopím bodl, radost zase způsobiv svým kadmejským; však kopí hrot se ulomil.	1398
	Jsa kopí takto zbaven, couvá přímo vzad a chopiv balvan, mrštil jím a uprostřed se dřevce přerazilo; boj tak vyrovnán, když obou ruce kopí byly zbaveny. Tu chopivše se jilců mečů, vypadli tak na sebe, a štíty v jedno srazivše	1400
	a obkročivše, s velkým hlukem kláli se. Tu Eteoklés použil lsti thessalské, již seznal nějak za svého tam pobytu, a nechav nynějšího boje způsobu, zpět levou nohu stáhne, opatrně však si zpředu zespod kryje trupu dutiny, tak pravou nohu předsunuv, mu do pupku meč vrazil a až do obratlů vetkl jej.	1405
	A prohnuv bok i břicho spolu, nebožák, hned padl Polyneikés v krve krůpějích.	1410
	A sok, jak vítěz, který vyhrál v souboji, meč na zem odhodiv, jej svlékati se jal, jen k tomu zření maje, na však na sebe. To bylo zkázou jeho; slabě dýchaje, však meč svůj při svém smutném pádu třímaje,	1415
	sic s námahou, než přece vrazil do jater jej bratru svému Polyneikés padlý dřív. A zuby v zemi zaryvše, tam oba dva teď leží u sebe a nerozhodli spor.	1420
Sbor.	Ó běda, Oidipe, jak nad svým neštěstím	1425
Pos.	Já lkám! Tvou kletbu, zdá se, božstvo splnilo. Však poslyš ještě k tomu jiné neštěstí! Když děti padše ducha vypouštěly již, v tom matka, nešťastnice, chvatem přikvapí a uviděvši jejich rány smrtelné,	1429
	tak zalkala: „Ó děti, pozdě na pomoc vám jdu.“ A střídavě se na ně vrhajíc, lká, pláče nad zmařenou velkou prací svou a sténá, spolu s ní pak sestra po boku:	1431
	„Ó bratří nejmilejší, stáří matčina	1435

	vy opory, kteří zmařili jste sňatek můj!“ Tu z prsou Eteoklés vydav smrti vzdech, hlas matčin zaslechl, a vlhkou položiv svou ruku na ni, bez hlesu, jen očima ji slze oslovil a lásku projevil.	1440
	A Polyneikés dýchal ještě, pohlédnuv pak na sestru i matku, takto promluvil: „My zhynuli jsme, matko; tebe lituji a tuhle sestru, také bratra mrtvého.	1445
	Sic z přítele se nepřítelem stal, však přec byl milý mně. Ó matko má i sestro ty, mě v zemi pohřbi otcovské, a usmířte hněv obce, aby aspoň tolik dopřála mi země otecké, když ztratil jsem svůj trůn. A víčka zatlač mi, ó matko, rukou svou - a ruku její klade sobě na oči – a s bohem buďte; již jdou na mě mrákoty.”	1450
	Pak oba vydechli svůj život nešťastný. Když matka spatřila pak tohle neštěstí, Jsouc příliš dojata, meč mrtvým vytrhla a spáchala čin hrozný: krku doprostřed si vrazí zbraň a u svých nejmilejších smrt tak našla; leží držíc oba v objetí.	1455
	Tu lid se zdvihl k slovní potyčce, a my jsme tvrdili, že vladař náš jest vítězem, a oni zas, že jejich. Mezi vůdci těž byl spor; dí jedni: „Z mrtvých nikdo není vítězem.“	1460
	Tu oni ke zbraním se hnali, Kadmův lid však u svých štítů seděl, správně tuše to; tak předešli jsme je a na voj argejský jsme udeřili náhle, zbraní nekrytý.	1466
	A nikdo neodolal, prchající hned pláň naplnili a krev tekla, tisíce když mrtvých padalo. Když vítězili ksme, tu jedni trofej, Diův obraz, stavěli, a druzí štíty brali mrtvým Argejským a jako kořist posílali dovnitř zdí.	1470 1475
	A jiní s Antigonou mrtvé nesou sem, by oplakat je mohli jejich přátelé. Tak jeden zápas obci nejvyš ke štěstí a druhý k největšímu skončil neštěstí. (Posel i Kreon odejdou. Přichází průvod s mrtvolami; v čele jeho Antigona.)	
Sbor.	Nejen z doslechu neštěstí zvědět lze domu tohoto, možno jest očima zřít tuhle před námi mrtvoly zemřelých tří, zde již před domem, kteřížto společnou smrt našli, přesmutný života konec.	1480
	A n t i g o n é.	
	Něžný si nehalíc závojem obličej kadeří vroubený, ani si ze studu dívčího nekryjíc tvář svou růměnou pod víčky očí, ženu se, vznícená bakcha zemřelých svých, pryč shodivši závoje a kštiny své, barvy šafránu úpravný spustivši šat, mrtvých jsem průvodem žalostným k pláči. Ach, ach, ó běda!	1485 1490
	Přec bylo významné Thébám tvé jméno, ó Polyneiku, přec tvoje, ne však pře: vražda to na vraždu –	

	strhla dům Oidipův, prolitím krve skončivši hrozným, prolitím studeným Jakou píseň, jaký as nápěv mám pro svoje úpění k slzám svým přivolat, k slzám svým zazpívat,	1500
	ó dome, dome! Tři těla sourodá tady já provázím, matku a syny dva, k radosti Lítice, která dům Oidipův zhubila, dříve, než důvtipně rozluštil	1505
	písníčku nesnadnou ukrutné Sfingy, způsobiv života pěvkyně konec. Běda mi, otče můj, kdo z Řeků snesl, z barbarů kdo, kterých as jiný z dřívějších šlechetný muž,	1510 1512 1511
	rodu našeho člen, tak velké neštěstí, také strasti zjevné? Které ptáče as ve výši těkajíc teď dubu neb jedle po větvích listnatých, kvílejíc nářkem bytostí zbavených matky, se druží k mému stonu?	1515
	Běda mi, běda mi, ach! Vzlykotem tím předem již lkám nad tím, jak život svůj teď po celý čas v samotě zlé, v potocích slz povedu příště. Na koho dříve mám hodit kadeří oběť svých vyrvaných?	1520 1525
	Zdali snad na prsy matičky své, života zdroje? Zdali snad na bratří neblaze mrtvých ohyždné rány?	
	Huhuhu – hú – Dům svůj opust' již s pohaslým okem svým, ó otče starý, ukaž, Oidipe nešťastný, ubohý život svůj; k slzám jenž přidav temnotu očí pochmurnou, vlečeš nešťastně dlouhý věk.	1530 1535
	Slyšíš mě ty, jenž sám na starých nohou svých po dvoře belháš se nebo na loži dřímeš?	
	O i d i p u s (vyjde z paláce.)	
	Proč ty, dceruško má, vyvedla's mě, churavce s holí, se slepou nohou,	1540
	sem ven, na světlo z tmavé komnaty mé, slzami svými plnými žalu? Mě, ten šedý přízrak, vzdušný přelud jen, mrtvého z podsvětí, prchavý sen?	1545
Ant.	Neblahou dostaneš posleství zprávu, otče, nejsou již na živu děti tvoje ani tvá manželka, která tápavou nohou tvou, sama jdouc o holi, vodila vždycky,	
	otče můj, běda nám!	1550
Oid.	Běda mých trampot! Mám příčinu naříkat, příčinu Lkáti.	
	Jakým to řízením tyto tři duše odešly se světa, pověz mi, dítě.	
Ant.	Nikoli s vyčítkou, nikoli k výsměchu,	1555

- z bolesti pravím: Tvůj vytáhl mstitel,
ozbrojen mečem a ohněm,
strašlivé bitvy po boku maje, proti tvým synům.
Otče můj, běda, ach!
- Oid. Běda! Ant. Nad ním běduješ – 1560
- Oid. Nad dětmi. Ant. Jakou však bolest bys měl,
na povoz Héliův na čtverospřežný
zíraje kdybys tu těla svých mrtvých
prohlédnout mohl paprsky očí!
- Oid. Synů mých neštěstí jest mi již jasné, 1565
jakým však osudem, dítě, mi zhynula nešťastná
choť má?
- Ant. Smutné slzy plačíc před očima všech,
dětem prsy
nesla prosebné a s prosbou chvátajíc,
zastihla děti u brány Jižní, 1570
na louce jeteloplodné,
ani oštěpy, jako dva lvi
z jednoho hnízda, společný zápas
sváděli na smrt a na život, krvavou,
ale studenou úlitbu konali již 1575
kterou bral Hadés, udílel Arés.
Vzavši pak od mrtvých meč z kovu ukutý, dovnitř
jej těla
vrazila, na děti padla pak ze smutku nad dětmi svými.
Všecko snad neštěstí, otče můj milý,
dnešního dne na náš dům nám sehnalo božstvo,
jež jest jeho strůjcem.
- Sbor. Zla mnoho domu Oidipovu přinesl
den tento; kéž má příště život šťastnější.
- K r e o n.
- Již nářku zanechejte; čas jest na pohřeb
již pomýšlet, a poslyš, Oidipe, mou řeč. 1585
Mně vládu této země Eteoklés dal,
tvůj syn ji věnem Haimonovi ke sňatku
s tvou dcerou Antigou vzájem dáváje.
to jasně řekl Teiresias; pokud ty 1590
zde budeš v zemi, obec šťastna nebude.
Nuž odejdi. To nedím, že bych zpupný byl
a tobě nepřál, ale pro své mstitele
se boje, aby škodu země nevzala.
- Oid. Ó osude, jak zplodil jsi mě nešťastným 1595
a ubožejším nad každého jiného!
Vždyť než jsem na svět přišel z lůna matčina,
již věštil Foibos Laiovi, že, nezrozen,
já vrahem budu otcovým; já nešťastník!
A sotva zrozeného vlastní otec můj 1600
mě zabít dá, mysle, že mu nepřítel
se narodil; mělť zemřít mnou; i pošle mě,
jenž prsu žádal, dravcům bídě na pospas.
Tam zachráněn jsem byl. Kéž v propast Tartaru
se hlubokou byl tenkrát propad' Kithairon, 1605
jenž neusmrtil mne, však v otroctví mě bůh
dal, abych sloužil Polybovi vladaři.
I zabiv otce svého, ach, já nešťastník,
jsem v sňatek vešel se svou matkou ubohou
a děti-bratry zplodil, jež pak zničil jsem 1610
vzav kletbu od Laia a dav ji dětem svým.
Vždyť takovým jsem nezrodil se hlupákem,
že očím svým a žití synů takovou věc

	bych bez řízení bohů býval provedl.	
	Nu budiž! Co však počít mám, já nešťastník?	1615
	Kdo vůdcem bude nevidomé noze mé?	
	Zda tahle mrtvá? Kdyby žila, vím, že ta.	
	Či synů statných dvě? Již nejsou na živu.	
	Či mlád jsa, sám bych živobytí našel si?	
	A odkud? Proč mě takto v jistou ženeš smrt?	1620
	Vždyť usmrtíš mě, vyženeš-li ze země.	
	Však že bych s prosbou objal tvoje kolena,	
	tak zbabělým se neukáži; svoji čest	
	já nezdám, byť v neštěstí jsa postaven.	
	To dobře díš, že neobejmeš nohou mých,	1625
	však já bych tebe v zemi bydlet nenechal.	
	Však z mrtvých těchto třeba domů jednoho	
	již odnést; druhého, jenž přišel rodiště	
	své zničit s jinými, tu Polyneika, ven	
	pryč za hranice země hod'te bez pohřbu.	1630
	A oznámeno bude všechněm Kadmejským:	
	„Kdo chycen bude, an by věnčil mrtvého	
	neb zemí pokryl, ten to smrtí zaplatí.“	1633
	A ty svých nářků nad mrtvými zanechej	1635
	a odeber se, Antigono, do domu	
	žij jako panna, čekajíc, až přijde den,	
	jenž tebe ženou Haimonovou učiní.	
Ant.	Ó otče, v jaké jsme to bídě, nešťastní!	
	A víc jak nad mrtvými, pláči nad tebou;	1640
	a není jedno zlo ti těžké, druhé ne,	
	však vůči všem jsi, otče, stejně nešťasten.	
	Než tebe ptám se, jenž jsi novým vladařem:	1643
	Nač rozkaz ten stran ubohého mrtvého?	1645
Kr.	To Eteoklés ustanovil, ne však já.	
Ant.	Tot' nerozum, a v tom's ho hloupě poslechl.	
Kr.	Jak to? Což nesluší se příkaz vyplnit?	
Ant.	Když špatné je a zlé, co káže, nikoli.	
Kr.	Což neprávem snad tento hozen bude psům?	1650
Ant.	Jest nezákonný trest, jež ukládáte mu.	
Kr.	To byl-li proti obci, nečině jí zlé.	
Ant.	A zdali za to nebyl božstvem potrestán?	
Kr.	I pohřben tedy ať dá za to pokutu.	
Ant.	Co spáchal zlého, přišed pro svou země část?	1655
Kr.	Nu tedy věz: Ten člověk pohřben nebude!	
Ant.	Pak pochován jej já, i obce přes zákaz.	
Kr.	Pak sama sebe pohřbíš blízko mrtvého.	
Ant.	Jest chvalno blízko sebe ležet přátelům.	
Kr.	Jí chopte se a odved'te ji do domu!	1660
Ant.	To nikdy, nepustím't se toho mrtvého.	
Kr.	Tak určil bůh, a ne jak tobě líbí se.	
Ant.	A také určil netupiti mrtvého.	
Kr.	Já řku, že nikdo mokry prach naň nevloží.	
Ant.	Ó ano, při své matce tuto prosím tě –	
Kr.	Máš marnou práci; toho nikdy nedojdeš.	
Ant.	Pak dovol aspoň mrtvého mi vykoupat.	
Kr.	I to jest jeden ze zákonů pro obec.	
Ant.	Pak aspoň na hrozné mu rány obvaz dát.	
Kr.	Ty nijak nesmíš uctít toho mrtvého.	1670
Ant.	Ó nejmilejší, aspoň místa políbím.	
Kr.	\svým nářkem neštěstí si k sňatku způsobíš.	
Ant.	Zda živa za tvého se syna provdám kdy?	
Kr.	Ty musíš; kam bys chtěla prchnout před sňatkem?	
Ant.	Pak budu jednou z Danaoven v noci té.	1675

Kr. Zda slyšel's, jaké vyslovila slovo odvážné?
Ant. To ocel věz a meč buď svědkem přísahy!
Kr. Proč toužíš zprostiti se sňatku tohoto?
Ant. Já do vyhnanství půjdu s otcem nešťastným.
Kr. Jsi šlechetná, však trochu pošetilá též. 1680
Ant. A zemru s ním též, abys věděl ještě víc.
Kr. Jen jdi, tak nezabijš syna; opust' zem!
Oid. Ó dcero, chválím sice tvoji ochotu. –
Ant. Což kdybych vdala se a ty bys bloudil sám?
Oid. Buď šťastna, zůstaň; svou já bídu ponesu.
Ant. Kdo slepce, otče, bude ošetřovat tě?
Oid. Kde souzeno mi, padna budu ležeti.
Ant. Kde potom Oidipus a slavné hádanky?
Oid. Pryč. Jeden den mi štěstí a též zhoubu dal.
Ant. A nemám béd tvých také já být účastna? 1690
Oid. Jest hanbou dceři s otcem slepým vyhnanství.
Ant. To ne, však rozumné to, otče, ke cti jest.
Oid. Mě odved' tedy, abych matky dotkl se.
Ant. Tu, hle, svou rukou ohmatávej tvář rozmilou.
Oid. Ó matko, družko má, ty nejvýš nešťastná! 1695
Ant. Ach žel! Zde leží, spolu nessí všecko zlé.
Oid. A Eteoklés s Polyneikem leží kde?
Ant. Ti tuhle rozloženi blízko u sebe.
Oid. Mou ruku slepou na dvě tváře jejich vlož.
Ant. Tu, hle, své děti mrtvé rukou ohmatej. 1700
Oid. Ó milí mrtví bídní otce bídného!
Ant. Ó Polyneiku, nejmilejší hlavičko!
Oid. Teď věštba, dcero, Loxiova plní se.
Ant. A jaká? Zlé snad řekneš zase ke zlému?
Oid. Že na svých bludných cestách zemru v Athénách.
Ant. Kde? Která v Attice tvrz dá ti útulek?
Oid. Chlum Svátý! Sídlo boha, jenž má koně rád.
Nuž vzhůru! Pomocna buď otci slepému,
když sobě žádáš jeho sdílet vyhnanství.
Ant. Pojď do vyhnanství strastného, svou ruku dej 1710
Mi, otče starý, provázen
jsa mnou jako vánkem lodí ženoucím.
Oid. Hle, odcházím již, dítě mé,
ty buď mi průvodkyní, ubohá! 1715
Ant. Ba stala jsem se ubohou,
a jistě nejvíc ze všech dívek kadmejských.
Oid. Kam as kladu chodidlo své staré?
Přines berlu, dítě mé!
Ant. Tady, tady, kráčeji mi, 1720
tady, tady, nohu klad'
silou snu as rovnou.
Oid. Běda, běda, v přenešťastné vyhnanství
já stařec bludný z otčiny se vydávám.
Běda, hroznou bídu na se vzal jsem. 1725
Ant. Proč „vzal jsem, vzal jsem?“ Diké špatných nevidí,
aniž trestá smrtelníků nerozum.
Oid. Zde já jsem ten, jenž moudrostí
svou došel slávy vítězné,
temnou panny – dívky 1730
hádanku kdys poznáv.
Ant. Připomínáš slávu Sfingy.
O dřívějším štěstí mluvit přest'aň.
Tyto strasti čekaly tě,
abys jako psanec z vlasti, 1735
otče, zemřel kdesi.

	Své touhy slzy zanechavši u družek svých milých, z otcovské své země odcházím, ne jako dívka toulat se.	
	Běda! mysl šlechetná při otcově neštěstí učiní mě slavnou!	1740
	Jsem sebou nešťastna a bratra potupou, jenž z domu pryč jest mrtev, nepohřben, ježž já, i kdybych zemřít měla, otče, bídného tajně zemí zasypu.	1745
Oid.	Svým vrstevnicím ukaž se.	
Ant.	Dosti jest již nářků mých.	
Oid.	Pak u oltářů modli se.	
Ant.	Útrap mojich syty jsou.	1750
Oid.	Jdi aspoň tam, kde Bromios, kde svaté sídlo mainadek.	
Ant.	Jemuž kdysi jsem já, koží oděna jelení, thébský jak zvyk, ke cti slavila rej v Semélině sboru v horách bohům nevděčný vděk prokazujíc?	1755
Oid.	Občané mé vlasti slavné, vizte Oidipa to zde, hádanku jenž rozluštil kdys a byl mužem váženým; jediný jsem podrobil si Sfingy sílu vražedné, nyní vyháněn jsem v necti, bez lítosti ze země. Ale načpak nad tím pláču a proč marně nařkám? Osud, jenž jest určen bohy, smrtelníku třeba nést.	1760
Sbor.	Ó vysoce vznešená Niké, ty můj život v držení měj a neustaň zdobit jej věnci!	1765

POZNÁMKY.

Prolog v tragediích Euripidových jest částí zcela vnější a zastupuje exposici. Obvyčně bývá úplně nezdůvodněn; v tomto dramate jest poněkud motivován verši 1 - 3 a 84 násl.: Iokasté chce si postěžovati Hélioovi (= slunci) na neštěstí svého rodu a prositi Dia (= širé nebe) o pomoc, proto vychází ven. Srov. prolog Elektry.

Verš 5. Myšlenku tuto pronáší Euripidés jen proto, aby mohl podati genealogii rodu Labdakovců. Tyto genealogie jsou zvláštností Euripidovou, pro niž se mu Aristofanes v Žabách posmívá.

Verš 24. Pohoří Kithaironské pokládalo se za zasvěceno Héře.

Verš 26. Dle v. 805 byly to bodce zlaté; ostatně oba verše nejsou zde vhodné a zdá se, že jsou pozdějším přídavkem.

Verš 28. Polybos dle Sofokleova Oidipa Krále (774) byl králem korintským, a s tím souvisí také v. 38 této tragedie. Scholiasta k tomuto místu praví, že to byl vladař druhé části Boiotie, čemuž verš právě uvedený odporuje.

Verš 31. U Sofoklea (Oid. Kr. 1021) ví Polybos, že Oidipus není jeho synem.

Verš 38. T. j. sešli se ve Fokidě na křižovatce cest vedoucích z Daulidy a Théb od severu a z Attiky a Korintha od jihu.

Verš 45. Proč Oidipus zabiv Lala nešel dále do Delf, nýbrž vrátil se do Korintha, vysvětluje scholiasta tím, že jsa poskvrněn vraždou, nemohl vůbec doufati, že by jej Apollón přijal. I očistiv se, šel pryč do Delf podruhé a dostal známou věštbu, že otce zabije a matku pojme za manželku, načež vůbec do Korintha se nevrátil a přišel do Théb.

Verš. 50. Hádanka Sfingou daná Thébanům (dle Athenaia a j.) zněla takto:

Dvojnohý, čtyrnohý pozemský tvor to jest s jediným zvukem,

trojnohý těž; a jediný ze všech podobu mění,

kteří se tvorové rodí tu na zemi, ve vzduchu, v moři.

Kdykoli však se o více noh v své opírá chůzi,

tu právě údové jeho vždy nejmenší mívají sílu.

A rozluštění znělo takto:

Poslyš ti, k neštěstí perutá Muso, třeba i nechtíc,

odpověď mou, jež všechněm tvým zločinům učiní konec:

člověka's líčila slovy; ten pokud se po zemi plazí,
nejprve čtyřnohý bývá, když ještě nedospěl roky;
ve stáří pak se třetí těž nohou opírá – holí,
šiji svou pod tíží sklání a celý se ohýbá stářím.

Verš 64. Zavření Oidipa syny není asi výmyslem Euripidovým, nýbrž zdá se, že bylo již v kyklické Thebaidě. Slovy následujícími jaksi omlouvá Iokasté nepěkný čin svých synů, o němž však Teiresias soudí jinak (v. 872 n.)

Verš 66. T. j. neštěstím jeho nebyli vinni synové, nýbrž osud.

Verš 71. U Sofoklea jest mladší Eteoklés a ten zažene Polyneika násilím; Euripidés přidržuje se v tom Hellanika, Sofoklés Ferekýda.

Verš 83. T. j. vychovatel, jak patrně z v. 96 a 143.

Verš 95. Prodlívati mimo dům neslušelo se ženě a panně řecké.

Verš 107. T. j. argejské; pojmenováno tak po králi Pelasgovi, zakladateli Argu.

Verš 109. Myslí se Artemis, na niž Antígona jakožto panna na pannu nejprve vzpomíná; že užívá méně libého názvu "Hekaté", vysvětluje se jejím vzrušením a leknutím.

Verš 116. Dle báje Amfion, zakladatel Théb, vynikal hrou na loutnu tak, že kameny samy při jeho hře kupily se v hromadu a vytvořily zdi thébské.

Verš 126. T. j. z jihozápadní části Argu; Lerné byl pramen argejský.

Verš 129. Dle Hésiodovy Theogonie jest Steropés gigant, syn Gajin. Giganti a jejich boj s Diem byli oblíbeným předmětem umění výtvarného.

Verš 135. Jmenovala se Déipylé; choť Polyneikova slula Argeia.

Verš 145. Hrobka bratří Zetha a Amfiona byla dle Aischyla na sever Théb u brány barrajské.

Verš 151. T. j. ačkoli jest synem Atalanty, družky Artemidiny.

Verš 160. Aristodémos, žák Aristarchův, popírá, že by u Théb byl býval hrob dcer Niobiných.

Verš 179. Hrozby tyto uvádějí se ve v. 1175 n.

Verš 189. Dle báje Poseidon, udeřiv trojzubcem svým do země, vytvořil pramen „Amymoné“ v Argu. Zajaté ženy měly nositi vodu z tohoto pramene, což je napodobením Iliady VI. 457, kde Hektor praví Andromaše: „A vodu nositi budeš z Messéidy nebo Hypereie.“

Verš 208. Jonské moře jest mezi Řeckem a jižní Itálií a Sicilií; proto třeba cestu Foiničanek vyložiti tak, že obepluly Poloponnés a zálivem Korinthským připluly do Kreusidy, přístavního města pro Thespie a Théby (ačkoli pak jest otázka, proč vůbec pluly dříve do Théb, mohouce na cestě vystoupiti již u Delf). S tím shoduje se také připomínka větru západního, zefyru a moře u Sicílie. Jiní vykládají moře Ionské jakožto moře mezi Palestinou a Egyptem nebo vůbec moře Egejské nebo dokonce Středozevní; opět jiný výklad jest, že foinickou výspu (Φοινίσσα ὄρος) myslí se polouostrov, na němž ležela Karthago, osada foinická.

Verš 219. Aegno byl král foinický; jeho synové byli Kadmos, Thasos, Kéfeus, Kilix, Foinix, Fineus a dcera Európe. Básník vztahuje zeugmaticky příbuzenství s Kadmovci též na hradby města Théb a město samo.

Verš 227. Myslí se Parnassos, na jehož vrcholu prý vídali staří Řekové za noci světlo, které spojovali s rejí družiny Bakchovy; jest to oblíbená myšlenka Euripidova.

Verš 231. V chrámě Dionysově na Parnassu byl prý keř révový, na němž v jednom dni úplně vyrostl a uzrál hrozen.

Verš 233. Na Parnassu bylo místo zvané Κατοπτροτήριον Kde prý cíhal Apollon na draka Pythona, hledajícího věštírnu Gajinu.

Verš 235. T. Artemidy, jež měla spolu s Apollonem chrám na vrchle Parnassu.

Verš 247. Io, dcera argejského krále Inacha, byla milenkou Diovou, začež Héra proměnila ji v krávu a štvála světem až do Egypta, kde porodila syna Epafa. Další pak rod její byl: Libye, Belos, Foinix a Agénór, Kadmos, Polydóros, Labdakos, Laios, Oidipus, Eteoklés a Polyneikés.

Verš 270. T. j. lidem, kteří se odvažují podniknu nebezpečného.

Verš 275. Proč by právě v tom viděl svou ochranu, nelze pochopiti; zdá se, že místo jest porušeno. Obětní oltáře ovšem jsou vhodným asylem.

Verš 278. Že to jsou cizinky poznává Polyneikés z jejich zevnějšku.

Verš 321. T. j. toužebně pohřešován. Slova ta vykladatelé vztahovali na Alkibiada.

Verš 330. Nemyslí se oba bratři, nýbrž pouze, že dvojice jakožto celek se rozpojila.

Verš 344. Nevěsta odváděna byla do domu ženichova za svitu pochodní; ale také dům ženichův musil být pochodněmi osvětlen. Průvod svatební uvítala matka ženichova.

Verš 347. Byl to zvykem nabírat vodu ke svatební koupeli z určitého pramene domácího; konala-li se svatba jinde, bývala voda jeho v nádobě s sebou brána (srov. If. Taur. 818).

Verš 349. T. j. neozýval se zpěv svatební při uvádění nevěsty do domu ženichova.

Verš 376. Otázka tato jest podezřelá, ježto Iokasté o otci již mluvila ve vv. 330-336; také zde na ni vůbec neodpovídá. Celé čtyři verše jsou asi interpolací.

Verš 388. Scholiasta kárá pro toto místo básníka, že prý se prohřešuje na psychologické pravděpodobnosti. V takovém kritickém čase nehodí se, aby osoby vedly takový theoretický rozhovor. Tj. vůbec zvykem Euripidovým, jemuž na tomto místě šlo především o sentence, jež se posluchačům jistě líbily.

Verš 403. T. j. hled' sám, abys dosáhl štěstí = o štěstí musíš se starat sám, a jsi-li nešťasten, přátelé o tě nedbají; srov. Donec eris felix, multos numerabis amicos, tempora si fuerint nubila, solus eris.

Verš 411. Věštba ta zněla dle scholiasty:

Sňatkem upoutej dcery, ó Adraste, s kancem a se lvem,

které v přesíni domu ty svého kráčetí spatříš

z mojí svatyně; ať se však ve své nezmýlíš myslí!

Verš 419. Tydeus musil utéci z Kalydonu, protože zabil svého strýce (dle jiné verse syny Melonovy nebo svého bratra). Ušel do Argu, kde si vzal dceru Adrastovu Deifylu.

Verš 429. Poněvadž Polyneikés měl starší dceru nebo že dříve přišel.

Verš 430. T. j. přední muži obce.

Verš 433. Zde básník smísl dvě myšlenky: 1. Předáci argejtí nejdou se mnou dobrovolně, nýbrž z rozkazu Adrastova, tedy nu c e ně; 2. Mně jest to věc o d p o r ná, neboť táhnu proti své vlasti.

Verš 525. Verše tyto (tak jako v. 469) staly se okřídleným slovem ve starém věku. Jak praví Cicero, říkal je rád Caesar (Nam si violandum est ius, regnandi gratia violandum est; aliis rebus pietatem colas).

Verš 551. T. j. vysokým postavením a skvělým zevnějškem.

Verš 553. T. j. větší bohatství, větší majetek. Srov. Horatiovo: Dic quid referat intra naturae fines viventi, iugera centum an mille aret?

Verš 573. Člověk poskvrněný zločinem proti vlasti nemůže přece zřizovati vítězná znamení na počest Diovi, jenž jest právě jejím ochráncem.

Verš 587. Tetrametry trochejské, původní rozměr staré tragedie, vyskytují se v novější tragedii od polovice války peloponnéské; značí živější spád mluvy a pohnutější cit, jak praví scholiasta. Euripidés rád jich užívá.

Verš 597. T. j. člověk bohatý bývá zbabělý; jest to obecná sentence básnická.

Verš 606. Míněni jsou Zéthos a Amfion, kteří se nazývali Λευκόπωλοι.

Verš 637. Jest to oblíbená etymologie, již u Aischyla se vyskytující πολύς mnohý, **veíkoc** spor).

Verš 639. Dle pověsti tázal se Kadmos po dlouhém bloudění boha delfského, kde jest unesená jeho sestra Europa. Bůh mu poradil, aby sledoval krávu, a kde se tato položí, aby tam založil město. Krávu onu potkal ve Foidě a šel za ní až do Boiotie na místo, kde se položila. Tam založil později Théby. Chtěje krávu obětovati, poslal pro vodu k blízkému prameni, jež však hlídal drak; Kadmos jej usmrtil a na radu Athéninu zuby jeho zasel do země. Z nich vyrostli ozbrojení mužové, kteří se navzájem pobili.

Verš 650. Semelé, dcera Kadmova, porodila Diovi, jenž se jí zjevil v podobě blesku, boha Dionysa.

Verš 677. Rodokmen viz v poznámce k v. 247.

Verš 683. Slova διώνυμοι θεαί vysvětluje scholiasta tak, že Persefoné jmenu je též Κόρη, Démétér pak vlastně γῆ μήτηρ Hermann však myslí, že básník tím nechce říci nic jiného než „dvě“, což se nezdá správným.

Verš 686. Hodí se na Persefonu jakožto bohyni podsvětí; Země jest matka všech, Koré pak vládlyne všech.

Verš 688. Ohněnosnými nazývá básník tyto bohyně, poněvadž kněží Démétrý Eleusinské při obřadech nosili pochodně.

Verš 740. T. j. nechci čekati, až bychom přišli do takových nesnází, že bychom nic nemohli činiti.

Verš 752. Jest to kritická narážka na rozvláchnou scénu Aisch. Sedmi proti Thébám 362 / 663, ačkoli Euripidés sám také nedbal leckde žádoucí stručnosti.

Verš 783. Srov. s tím v. 506, kde se pronáší myšlenka podobná.

Verš 794. Smysl celého tohoto nejasného místa jest snad tento: Projíždí-li se, Aree, se svou jízdou před Thébami, nečiníš tak vlivem Bakcha ani k jeho počtě; zástupy tvoje neoslavují Bakcha zvukem píšťal jako činívají sbory bakchantek.

Verš 821. Dle scholiasty má slovo dvojí význam, špatný (výčitka, hanba) a dobrý (sláva); na tomto místě a ve v. 1732 jest v tomto druhém významu.

Verš 822. K sňatku Kadma s Harmonií přišli všichni bohové na hrad Kadmeiu a přinesli dary snoubencům.

Verš 838. κλήρως t. j. tabulky se značkami ptakopraveckými, z nichž předpovídal Teiresias věci budoucí. Scholiasta pak vysvětluje: Netřeba se diviti tomu, že Teiresias, jsa slep, měl takovéto záznamy, neboť dcera jeho (Manto) poznámky ty mu vykládala a po jeho smrti stala se nejslavnější věštkyní.

Verš 854. Jest ovšem podivno, že Teiresias v čase tak kritickém opustil Théby, ale jest tu jakási souvislost s rekovnou smrtí Menoikeovou. Král athénský Erechtheus zvíťazil totiž nad thráckým králem Eumolpem tím, že obětoval svou dceru, jak žádala věštba. Původcem jejím dle tohoto místa byl právě Teiresias.

Verš 888. Řecký výraz δαιμονῶν znamená vlastně jen „jsoucí v moci (zlého) božstva, má tedy smysl poněkud mírnější.

Verš 897. T. j. odcházím-li já, praví Teiresias, a neřeknu svou věštbu, zabráním tím splnění osudu, jenž se týká právě tebe; tak budeš ušetřen neštěstí.

- Verš 937. Poněvadž drak byl plodem Země.
- Verš 971. Scholiasta vysvětluje: opovážlivé a ukvapené, ze zvuče mluvené.
- Verš 990. Jest řečeno ovšem dvojsmyslně.
- Verš 1011. T. j. zabiji se tak, aby krev má tekla do onoho dračího doupěte, jež jest pod hradbami.
- Verš 1020. T. j. z Echidny a Tyfona. Dle Hésioda byla Sfinx dcerou Chimairinou.
- Verš 1032. Myslí se bůh smrti, ne Thanatos, nýbrž Hadés.
- Verš 1044. Tím básník nemyslí přímý rozkaz odebrati se do Théb, nýbrž jen tolik, že věštba Apollonova byla příčinou jeho cesty, kterou přišel do Théb..
- Verš 1092. Těmito třemi verši jest vyřízena epizoda Menoikeova, ježto pro děj jinak nemá významu.
- Verš 1100. Scholiasta praví, že jest to hora v Boiotii; spíše však to byla nějaká osada.
- Verš 1104. Vůdce vojska argejského byli již uvedeni v prologu, proto zdá se, že část v. 1104 – 1140 je pozdějším přídavkem. Nápadné jest také, že v. 1140 zase začíná slova „a nejprve“. Také je patrné značné napodobení Aisch. Sedmi Brány thébské uvádí Pausanias s těmito názvy: 1. Ηλέκτραι (Jižní), 2. Προϊτίδες (Východní), 3. Νήϊσται (nejdolejší, poslední), 4. Κρηναίαι (u pramene, zřídelní), 5. Ὑψισται (s chrámem Dia ὕψιστος), 6. Ἠγύγιοι (stará) a 7. Ὀμολοῖδες
- Verš 1109. T. j. byla tam obraz honby na kance kalydonského.
- Verš 1118. Patrně vložka pozdější, nesmyslná a nevhodná. Mínen jest Argos, stooký strážce Io v krávu proměněné.
- Verš 1162. Dle jiné verse báje byla Atalanté dcerou Schoineovou nebo Iasovou.
- Verš 1186. Poslední tři verše, nechutné, zdá se, že jsou interpolací.
- Verš 1201. T. j. přeji Thébským vítězství; je-li však souzeno, aby podlehl, ať aspoň my Foiničanky se odtud šťastně dostaneme.
- Verš 1256. Věštby zvané ἔμπυρομαντεία konaly se vzhledem ke tvaru a síle ohně obětního, jak oheň plápolal a jaké byly konce plamenů. Také dávali do ohně zavázaný měchýř a pozorovali, na kterou stranu voda, jej protrhnouc, vystříkne.
- Verš 1407. Thessalové u starých Řeků pokládáni byli za lidi lstivé. Tato lest při šermu naznačovala zdánlivě určitý pohyb a výpad, a když se tímto naznačením odpůrce nechal svěsti, využítkovala jeho slabiny.
- Verš 1437. Zemřel-li otec – a Oidipus pokládán jest jakoby za mrtvého –, měli péči o provdání sester bratří. Nelze však přece dobře pochopiti, proč smrtí obou bratří by byl sňatek Antigonin zmařen; vždyť ještě ve v. 1587 a zvláště 1682 n. Kreon o něm mluví.
- Verš 1447. V řečtině je zde zároveň hříčka slovní se slovem φίλος, jíž nelze v češtině napodobiti. Má zde φίλος jednu význam „přítel“, podruhé „milý“.
- Verš 1494. T. j. osudné; srov. lat nomen – omen.
- Verš 1525. Staří mívali zvyk klásti na mrtvé nebo na jejich hrob ustřižené své kadeře jakožto oběť.
- Verš 1539. T. j. vyvolala jsi, způsobila jsi, že jsem vyšel.
- Verš 1562. T. j. kdybys měl zrak a mohl viděti světlo sluneční.
- Verš 1568. U starých bývalo zvykem, že matky na znamení snažné prosby nebo velikého žalu obnažovaly prsa svá před dětmi, připomínajíc tak svou zásluhu o jejich život.
- Verš 1576. T. j. tato oběť nebyla konána bohům nebeským, nýbrž bohu podsvětí Hadovi, původcem pak jejím byl bůh boje Arés.
- Verš 1593. T. j. bohy pomsty (ἀλάστορες).
- Verš 1595. Celé následující řeči Oipidově činí scholiasta výtku mnohomluvnosti (ἄδολεσχία), a právem; některé verše jsou přímo naivní (např. 1612, 1613, 1614, 1621).
- Verš. 1664. Pohřbení mrtvého bylo naznačeno, a tím přikázání božskému zadost učiněno, bylo-li na mrtvého něco prsti hozeno.
- Verš 1675. Danaovny, až na jednu, zabily ve svatební noci své ženichy, syny Aigyptovy.
- Verš 1707. Mínen jest Kolonos Hippos u Athén, sídlo kultu Poseidonova, s nímž spojováno krocení koní a zavedení rolnictví v Attice.
- Verš 1727. T. j. co prospějí nám nářky tvé? Není spravedlnosti na zemi. Kdybys stále říkal „bída, bída“ nic to nepomůže, neboť Díké špatných lidí nevidí a netrestá.
- Verš 1732. T. j. rozluštiv.
- Verš 1743. Nemyslí to Antigona jako výčitku, nýbrž chce říci, že neštěstí otcovo jest také jejím neštěstím a že je spolu s ním ponese tak jako cítí potupu, která se stala bratrovi odepřením pohřbu.
- Verš 1750. T. j. stesků na mé útrapy.
- Verš 1752. Scholiasta vykládá: Kde jest hrob Semélin na Kithaironum. Bromios jest Dionysos, syn Semélin.